

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

צריך לצאת 'קול חדש' – מבצע בו אנשים שומעים מסרים חדשים שלא הורגלו לשמוע, כאשר המטרה היא לפרסם את אלקותו יתברך בעולם. בעולם החיצוני מדברים על 'סדר עולמי חדש' – צריך משהו חדש לגמרי, שיהיה כלי ל"אור חדש", ל"תורה חדשה".

[מתוך השיעור 'הזמן לקול חדש']

חיי־שרה תשפ"ד

הגליון מוקדש לזכות אבינתן בן דיצה תרצה שי' – שישב לביתו תכף ומיד ממש שלם בגוף ונפש יחד עם כל שאר החטופים הי"ו

ברכת הרב לאבינתן שי':

אבינתן היקר – לב כל ישראל אתך יחד עם שאר השבויים בידי אויבי ישראל. כולנו תפלה שהשי"ת יגאל את כולכם בקרוב ממש בריאים ושלמים ומלאים רצון והחלטה לשנות את המציאות בארצנו ובעולם כולו לטובה, לרד את ביאת משיחנו

חיי־שרה ה'תשפ"ד

23 **הניגון החסידי**

מספר 548
ניגון מהיר ועליז מי"ט מרחשון תשפ"ג

24 **תפלת העבד**

אבן עזרא
הניחוש הטוב של אליעזר

26 **הסיפור החסידי**

בעל 'שערי תשובה'
רבינו יונה החסיד

28 **מענות ותשובות**

תשובות הרב לשואלים
דרך נכונה בעבודת ה'
והמשכת ישועה ע"י התבוננות בטוב ה'

29 **פֶּאֶזְרוּ לְעַלְמֵי־כּוֹס
לְאַהֲבַת לְמִדּוֹת**

רְזִי יִתֵּן לָנוּ שְׁעַר בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל
וְיִסְבֵּיר לָנוּ מָה ה' עוֹשֶׂה
כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתָנוּ אוֹהֲבִים

04 **מכתב ניחומים**

למשפחת אליהו שי'
על נפילת בנם ידידיה הי"ד

05 **הזמן לקול חדש**

מדברי הרב בכנס פעילים
ההשראה הכללית שצריכה לשרות
על הפעילות בימים אלה

09 **חמשה קנינים**

חמשה טיפוסים בעבודת ה'
שיעור זוגיות בינינו לקב"ה
וחמש דרכים בעבודת ה'

14 **בר מצוה: תורה, תפילין וצדקה**

יסודות עבודת בר המצוה
שקידה והתמדה בתורה, הנחת תפילין
באהבה ומבינות במצות צדקה

18 **"ואבא היום אל העין"**

כתר־שֶׁס־טוב אותיות לא־לב
סוד קפיצת הארץ

21 **תמר וארז**

אהבת שלום
צדיק מקבל ומשפיע

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה נצח אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעד

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם ובכללם ללוחמים היקרים, לחטופים ולפצועים ה' ישמרם וישיב את כולם לביתם בשלום תכף ומיד ממש. לפניכם גליון **נפלאות לשבת חיישרה** - מברכים החדש **כסלו** - מלא בכל טוב.
מה בגליון?

את הגליון פותח **מכתב הניחומים של הרב למשפחת אליהו** מירושלים עיה"ק, על נפילת בנם **הקדוש ידידיה הי"ד**.

בחלק השיעורים - "חדשים גם ישנים" - **ארבעה שיעורים**: רשימה קצרה **מכינוס פעילים** שהתקיים בבית הרב בשבוע החולף, חלקו השני של השיעור על "**חמשה קנינים**" לבנות תיכון 'עלת'חן' [שחלקו הראשון התפרסם בגליון הקודם], חלקו הראשון של שיעור **מהנחת תפילין לנכד הרב** [שחלקו השני אף הוא התפרסם בגליון הקודם] ושיעור **באותיות לאילב** בספה"ק **כתר שם טוב**.

בשיעור הראשון - **הזמן לקול חדש** - מדברי הרב בכינוס **תלמידים הפעילים** כיום **בדירות עשיה שונות לרגל המצב**, דיבר הרב על **ההשראה הכללית של פרסום אלקות** לכל הפעילויות החשובות, ובעיקר על **האחריות שלנו להרוות את הצמאון הקיים** היום **למשהו חדש**, בהשמעת רצף של אמירות חדשניות ונושאות'חן בכל התחומים.

בשיעור השני - **חמשה קנינים** - המשיך הרב לבאר את המשנה "**חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו**" והסביר אותה **כשיעור בזוגיות בינינו לבין הקב"ה**. בחלקו השני של השיעור, הסביר הרב איך כל קנין מבטא **דרך בעבודת ה' המתאימה לשרש נשמה שונה**.

בשיעור השלישי - **בר מצוה: תורה, תפילין וצדקה** - באר הרב את **יסודות העבודה** בהם צריך לעסוק בר מצוה. חלק השיעורים חותם עם **שיעור בכש"ט אותיות לאילב** מחדש אייר תשע"ט, העוסק בביאור **סוד קפיצת הארץ** היוצא מן הפסוק בפרשתנו "**ואבא היום אל העין**". וכמובן לא שכחנו את **התוועדות יום הח"ן, יום ההולדת לרבינו**, שיחול השבוע. לפרטים על התוועדות - **שתערך בכפוף להנחיות העדכניות של פיקוד הערף לאזור השפלה** - ראו **בגב הגליון. מזל טוב מזל טוב**.

סדר הלימוד לשבוע פרשת תולדות הבעל"ט: נ"ך יומי - שמואל א' פרקים כד'ל; **משנה** - כתובות פרק יב.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

ב"ה, מרחשון שנת "פעלת צדיק"

משפחת אליהו היקרה, האלמנה מיתר, הבנות מאור־זיוה ואביגיל, ההורים הרב יורם וזיוה, כל האחים והאחיות, וכל שאר המשפחה המורחבת, ה' עליהם יחיו הקדוש ידידיה הי"ד נפל כגיבור במלחמה לעזרת ישראל מיד צר ולנקום את נקמת ה' מאויביו, אויבי ישראל. כשבאים לספוד לגיבורים שנפלים במלחמה ולקונן להם - קינה גם לשון תקון וקנין זכר הנופלים לעד - היסוד הוא קינת דוד על שאול ויהונתן. עיקר הקינה הוא הביטוי "איך נפלו גבורים", החוזר בה שלש פעמים ("בתלתא זימני הוי חזקה"): "הַצְבִי יִשְׂרָאֵל עַל בְּמוֹתֶיךָ חָלָל אֵיךְ נָפְלוּ גְבוּרִים", "אֵיךְ נָפְלוּ גְבוּרִים בְּתוֹךְ הַמְּלַחְמָה וְהוֹנְתָן עַל בְּמוֹתֶיךָ חָלָל" ו"אֵיךְ נָפְלוּ גְבוּרִים וַיֵּאבְדוּ כָּלִי מְלַחְמָה". [חוץ משלש פעמים "איך נפלו גבורים" יש עוד שלש לשונות גבורה בקינה: "מִגֵּן גְבוּרִים", "מִחֻלָּב גְבוּרִים" ו"מֵאֲרִיזוֹת גְּבוּרוֹ" - חמשת הביטויים בהם המלה "גבורים" הם כנגד ה הגבורות של הדעת, המתפשטות ביה הקצוות מחסד עד הוד, ו"מאריות גברו" הוא כנגד התכללות כל הגבורות ביסוד, וד"ל].

והנה, בפעם הראשונה ובפעם האחרונה כתוב "איך נפלו גבורים" מלא ו, אך בפעם האמצעית כתוב "איך נפלו גברים" חסר ו.

על דרך הפשט, בפעם הראשונה ובפעם האחרונה מדובר על שאול ויהונתן יחד, ולכן לשון רבים היא מלאה, אך בפעם האמצעית מדובר בפסוק בפירוש רק על יהונתן, ולכך רומז הכתיב החסר.

אך עיקר ההסבר לכתיב המלא והחסר הוא על דרך הסוד, כאשר הכלל הוא שכתבי מלא ו הוא בדרך המשכה מלמעלה למטה (כצורת ה־ו) וכתבי חסר ו הוא בדרך העלאה מלמטה למעלה. אם כן, הסדר של מלא־חסר־מלא, גבורים־גברים־גבורים, הוא סדר של המשכה, העלאה ושוב המשכה.

וההסבר לענינו: בהתחלה נמשכת גבורת הגיבור מלמעלה למטה (המשכה), להתגלות במציאות העולם הזה התחתון במעשי גבורה לשם נצחון עם ישראל במלחמה. כאשר חיל נופל בקרב עולה נשמתו מלמטה למעלה (העלאה), ושם דווקא היא מוסיפה כחי־גבורה בגבורה של מעלה, גבורת הקב"ה, לפקח על חיילי ישראל בפרט ועל עם ישראל בכלל ולפעול את הנצחון בדרך מלמעלה למטה (המשכה), היינו בדרך נס שמעל לטבע.

אכן, תכלית רצון ה' היא להלביש את הנס בטבע, לכן אותם גיבורים שעלו למעלה, עם כל גבורתם, שוב יורדים ומאירים את אור הגבורה שלהם למטה, בתוך הלב של חבריהם במלחמה והלב של כל חבריהם, ידידיהם וקרובי משפחתם למטה - לתת כח לטוב לגבור על הרע ולנצחון, ועד שיקוים היעוד של "בלע המות לנצח". אז גם יקוים "הקיצו ורננו שוכני עפר", וידידיה הי"ד בתוכם.

יהי רצון שנזכה לראות כל זאת בעיני בשר בקרוב ממש!

וחותמים בברכת נחמה (בתוספת לנוסח המקובל שהיה הרבי נוהג להוסיף):

המקום ינחם אתכם בתוך כל שאר אבלי ציון וירושלים

ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם כל הימים.

שיעור

מדברי הרב בכנס פעילים

הזמן לקול חדש

קיצור מהלך השיעור

שלשים יום לאחר פרוץ **מלחמת שמחת תורה** הזמין הרב כינוס של חלק מתלמידיו **הפעילים היום בזירות שונות** של עשיה – כדי לשמוע על **המתרחש בשטח**, לדון ביחד על **המשך הפעילות** ולתת כיוונים נוספים. רוב הכינוס, שארך כמה שעות, הוקדש **לשמיעת הדיווחים ולדיונים**. בסיכום דבר הרב על **ההשראה הכללית** שצריכה להיות על כל הפעילות, כל אחד בתחומו החשוב, ועל המגמה בה צריך לפעול היום.

מה קורה בכלל ומה בפרט אנחנו – כל אחד ואחד מהחברים כאן – עושים, אבל גם כדי לומר מה צריך להיות הכיוון של כל העשיה הלאה. עם כל המשבר, כל הצרות וכל הצורך החיוני באמת לעזור לאנשים צריך לזכור גם את המטרה. אברהם אבינו עוזר לכולם, הוא עמוד החסד, אבל יש לו מטרה – לפרסם את האלקות בעולם.

הרבה אנשים עושים דברים טובים כדי לעזור היום לעם ישראל, לעזור ליהודים, אך השאלה היא האם המטרה של פרסום אלקות היא מודעת? צריכים לפעול עם המחשבה שהתכלית הסופית היא "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"³ – זו צריכה להיות המודעות של כל הפעולות שמי שיושב **כאן עוסק בהן**.

פעילות לשם פרסום אלקות

ב"היום יום" של היום^א מופיעה תורה שאדמו"ר הזקן שמע בפעם הראשונה שהיה אצל המגיד ממעזריטש נ"ע. נקרא חלק מהדברים: איתא בפרדס בשם ספר הבהיר, אמרה מדת החסד לפני הקב"ה, רבוננו של עולם מימי היות אברם בארץ, לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברם עומד ומשמש במקומי. כי אברהם שהוא נשמה בגוף, ועוסק בהכנסת אורחים לפרסם אלקותו ית' בעולם הזה התחתון הוא למעלה במעלה ובמדרגה לגבי מדת החסד דאצילות. ואמרה מדת החסד לפני הקב"ה, הוא קנאת מדת החסד דאצילות, אשר קנאה בעבודת אברהם ע"ה. הזמנתי אתכם גם כי רציתי מאד לשמוע

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. מוצאי כ"ב חשון תשפ"ד – כפ"ח.

א לוח "היום יום" כב חשון.

ב זכריה יד, ט.

כשמדברים על האורות – צריכים שיאירו אלו שמסוגלים להאיר, שאלה שיש להם קצת אור, בינתים, יאירו את האור. בכלים – צריכים שיתוף פעולה. המצב הרצוי הוא שאנשי הכלים יקבלו השראה מהאור של מי שמאיר, שיהיה אמון ואמונה של הכלים באורות.

קול חדש

עיקר הווארט הוא שצריך לצאת 'קול חדש' – זהו הביטוי שעלה לי כשחשבתני על הענין. צריך לעשות מבצע בו אנשים שומעים מסרים חדשים שלא הורגלו לשמוע, כאשר המטרה היא לפרסם את אלקותו יתברך בעולם. בעולם החיצוני מדברים על 'סדר עולמי חדש' – צריך משהו חדש לגמרי, שיהיה כלי ל"אור חדש"^ג, ל"תורה חדשה"^ד.

אומרים כעת הרבה דברים נכונים וחשובים, אבל אין בהם את האוירה של מסר חדש. לא רק סיסמא אחת, מסר אחד, אלא הרבה מסרים, בכל הכיוונים וכל התחומים – שהרבה משפטים ורעיונות שנוגעים למציאות יהיו באויר, כל מיני דברים חדשים שלא הורגלו לשמוע. כולם כאן אנשים עם השראה, עם נפש אלקית גדולה, וצריכים כל פעם 'יריה' של חידוש בעוד נושא. עצם האמירה ש'צריך משהו חדש' היא חלק מהמסר. צריכים לשדה, בארץ ובעולם, שיש כאן משהו חדש לגמרי – להציף בכך את התודעה של הציבור באופן מוגון, מכיוונים שונים. כשהיו הרבה מסרים, שיעברו באופן הכי מקצועי, ויבינו שהכל בא מאותו מקור – יקבלו את התחושה שיש כאן משהו חדש.

כמובן, כמו שפתחנו, הכל צריך להיות עם כוונה של פרסום אלקות, כוונה של אמונה. לא בכל משפט או רעיון יש ביטוי מפורש של אמונה, גם אברהם אבינו קודם נתן לאנשים לאכול ורק אחר כך אמר להם לברך, אבל כאשר האומר

חקדמים ביחד – התכללות הכלים

[שאלה: יש כעת הרבה הזדמנויות והרבה פתיחות לשיתופי פעולה, מתוך הרגשה שבאמת צריך לייצר מחדש את החיבורים בתוך החברה. מחד, זה מתאים מאד למסר של 'מתקדמים ביחד' שהרב מלמד^ה. מאידך, איך זה מתיישב עם מסרים של אמונה, עם אמירה שהכל תלוי באמונה בה' – אמירה חדה שלנו?]

הכוונה ב'מתקדמים ביחד' היא שעושים תשובה ביחד, זו הכוונה – גם אני צריך לעשות תשובה וגם אתה צריך לעשות תשובה. כתוב^ו שההתכללות של הספירות היא רק בכלים, לא באורות. עיקר ה'מתקדמים ביחד' בפועל הוא באיזה מבצע משותף, מעשה בפועל. צריכים פרטנרים לאיזה מבצע, כאשר שיתוף הפעולה כבר יוצר אחדות מסוימת בינינו, ותוך כדי המבצע שלנו יש בינינו התכללות. צריך שינוי שלם בכל המדינה, להקים את המדינה מחדש, וצריך שר בטחון, צריך רמטכ"ל, או כל איש מקצוע אחר. אם

צריך רמטכ"ל, או כל איש מקצוע אחר. אם הכי טוב ומוכשר הוא כרגע לא דתי – לא נקח אותו?

הכי טוב ומוכשר הוא כרגע לא דתי – לא נקח אותו? אני מקווה בדור הבא שהוא כן יהיה עם כיפה, אבל כעת הוא הכי טוב – לוקחים אותו. צריך רופא? צריך לקחת את הכי טוב. הרבי אמר^ז לא להקפיד אם יש לו כפה או לא וגם לא להקפיד אם הוא יהודי או לא. מוהל צריך שגם תהיה לו כיפה... אבל אחד כך שיהיה הכי מקצועי – לא הכי דוס או הכי חסיד^ח (בשוחט כן צריך שיהיה הכי ירא-שמים וחסיד^ט – זו הצעה לכולם להקפיד על שחיטת ליובאוויטש...).

ג החל משיעור י"א תמוז תשע"ז.

ד עץ חיים ש"י (התיקון) פ"ה.

ה ראה אג"ק ח"א אגרת ג'תקיב.

ו ראה שערי מילה סעיף סז.

ז ראה הנסמן בקונטרס שחיטת ליובאוויטש.

ח ברכת "יוצר אור" (נוסח אשכנז וספרד).

ט ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

חז"ל דורשים שאברהם מכונה "רם" בפסוק הפותח את דברי אליהוא בן ברכאל בספר איוב, אחרי ששלשת רעי איוב האחרים כילו לדבר – "ויחר אף אליהוא בן ברכאל הבווי ממשפחת רם וגו'"^{טו}. על גבי הקולות הישנים של רעי איוב משמיע **אליהוא בן ברכאל**, בגימטריא **משיח**, קול חדש של תיקון ביחס למצוקת המציאות האנושית. אנחנו צריכים להזדהות עם הרוממות של אברהם אבינו, שהרי כל עם ישראל, "ממלכת כהנים וגוי קדוש"^{טז} (בניו של אברהם לו נאמר "אתה כהן לעולם"^{טז}), הוא בגדר "משפחת רם"^{טז}, ומתוכה להשמיע, ב"קול רם"^{טז}, קול חדש לכל באי עולם.

כל מה שאנחנו מדברים על 'המהפכה הרביעית'^{טז}, אחד המסרים של הקול החדש (שגם הזכרתם קודם), הוא טוב כדי שהיהודי יוכל למלא את התפקיד האמתי שלו – להיות רם, להיות משפיע. כל זמן שאנחנו לא משפיעים לעולם אנחנו כמו חתולה שלא מולידה, שלא ממלאת את התפקיד שה' הטיל עליה.

כשמדברים על כל פעילות חשוב לבוא גם עם הקול של 'רם' – גאווה יהודית, גאות יחידה, ששייכת לכל אשר בשם ישראל יכונה. הרוממות והשפלות תלויות זו בזו – כדי להתקדם ביחד אני צריך שפלות, להיות מסוגל לקבל מאחרים, אבל המכנה המשותף הוא הרוממות. אני יכול להתחבר עם אחד שאין לו כפה על הראש כי יש מכנה משותף – אנחנו העם הנבחה, זה מחבר אותנו. בינתיים אין לך כפה, אבל אנחנו בעצם בני אברהם, הבנים האמתיים של אברהם – אנחנו ה'רמים'.

טו איוב לב, ב (וברש"י).

טז שמות יט, ו.

יז תהלים קי, ד (וברש"י).

יח ידוק בב"ב טו, ב.

יט דברים כז, יד. רק "קול רם" דקדושה – קול המבטא את רוממות העם הנבחר – יביא שלום לעולם (ומכוחו נתמודד עם עשו, בגימטריא "קול רם", ונמחה את נכדו עמלק, בגימטריא רם).

כ התועודות כ"ד טבת תשע"ה ואילך.

הוא אברהם אבינו, כאשר יש מחשבה פנימית שהתכלית היא פרסום אלקות – יש השפעה של אמונה גם אם זהו לא הנושא הגלוי עליו מדברים.

שוב, יש כעת 'זימון' מהשמים שכולם רוצים משהו אחר, משהו חדש, אז אם כבר – שיהיה חדש אמתי. קול חדש נקרא "קול מבשר" – "קול מבשר מבשר ואומר". בשורה היא משהו טוב, צריך שבחידוש תורגש בשורת הגאולה. גם כאשר עוסקים בנושאים קשים צריך שהמסר יהיה התחזקות מתוך המשבר, בשורה חדשה של גאולה.

השפעה מתוך רוממות

בשבת למדנו מאמר של הרבי הרש"ב^א, בו מדובר על כך שאברהם אבינו – שנקרא קודם אברם, אב"רם – הוא לשון רוממות. התכונה העיקרית של מלך אמתי, כמו דוד המלך, היא שיש לו רוממות עצמית – רק מתוך הרוממות העצמית יכולה לבוא התחדשות אמיתית (קול חדש, אור חדש), יש מאין ואפס המוחלט. הרוממות העצמית בעל-מודע – הכתר של המלך – מופיעה במודע כשפלות (שרק מתוכה באה התנשאות חיזונית למלוך על העם)^ב. כתוב "כי רם הוי' ושפל יראה"^ג – המרומם בעצם מתחבר בטבעיות עם השפל. זהו הסימן שהוא רם – שהוא כמו ה'. "כי רם הוי' ושפל יראה" (ממוצע כל אות חן) עולה "תורה חדשה" (ממוצע כל אות הוא "חן חן"^ד) – "תורה חדשה" ומוצאת חן (כדלקמן) יוצאת דווקא מפיו של מי שמתדמה לה' בתכונה הזו, מי שרואה את השפל שמחוץ לו ומרחם עליו, בעוד הוא עצמו שפל בתכלית (רם ושפל כאחת, בנשיאת הפכים).

י נוסח ההושענות להושענא רבה.

יא ד"ה "כי ידעתיו" פר"ת.

יב ראה לדוגמה הנפש פי"ד.

יג תהלים קלח, ו.

יד זכריה ד, ז.

בימים האלה כתוב על שאול המלך "ותצלח רוח אלהים רעה אל שאול ויתנבא בתוך הבית"^{כה}. קודם כל, שמתני לב שגם על רוח רעה כתוב "ותצלח רוח אלהים". בכל אופן, התרגום של "ויתנבא" שם הוא "ואשתטי", ששאלו השתטה, ורש"י מסביר שנביא ושוטה מדברים באותו אופן – "נביא ושוטה מדברים דברי רמזים שאינם ניכרים". גם הנביא וגם השוטה אומרים דברים שלא ניכרים, דברים חדשים – זהו המכנה המשותף שלהם – אז או שאנחנו נביאים או שאנחנו שוטים... יש רק מעט אנשים שיש להם רוממות (בצורה גלויה) – רוממות יכולה להיות גם שגעון, שטות, ויש בה נבואה.

שוב, צריך לדבר דברים שמוצאים חן – לא דברים קשים. אפשר גם את הדברים הקשים לומר בצורה אחרת. אפילו כשאתה מדבר על מחית עמלק, אפשר לומר זאת עם מציאת חן, וגם מתוך הרוממות, גאות היחידה של עם ישראל. אם אנחנו לא העם הנבחר לא מגיעה לנו הארץ – ארץ ישראל מגיעה לעם הנבחר. אם רוצים פה את ארץ ישראל צריך להיות העם הנבחר. זהו דבר שמאחד את כולם, הדתיים והלא-דתיים – כולנו העם הנבחר. בסוף אנחנו מאמינים שכולם יקבלו את העול של ה' ובחשק יקיימו את התורה והמצוות.

כה שמואל'א יח, י.

אברהם הוא "העברי"^{כא}, "כל העולם מעבר אחד והוא מעבר אחד"^{כב}. היום כבר לא איש אחד מהעבר האחד אלא אנחנו, כל העם, מהעבר המנוגד לכל העולם – לכן יש לנו בעיה עם כל העולם, שעד שלא יבוא משיח עדיין בני כל העולם שונאים אותנו. אבל התפקיד שלנו – זהו המימוש שלנו – הוא להיות משפיעים לכל העולם. זהו דבר שצריך לשדר אותו. כל התרבות וכל החינוך הם שאנחנו נעבעכים, במיוחד אחרי כל הצרות שעברו עלינו, אחרי השואה והכל. מה שטוב בהקמת המדינה הוא הגאווה היהודית. לא האמינו – הדתיים לא האמינו – שיצליחו להקים מדינה. גאות יחידה של להיות יהודי, שאנחנו העם הנבחר, היא מסר^{כג}. אנחנו ה'רמים', כמו ה' – מתחברים לרוממות של ה'. לכן אנחנו גם רחמנים – הרחמנות שלנו באה מהרוממות שלנו, זה הווארט של המאמר שלמדנו.

נבואה ושגיון

כמו שאמרנו, אנחנו פה כדי לבשר משהו חדש – באמת נשמע משוגע. לנביא בתנ"ך הרבה פעמים קוראים משוגע^{כד}. בשיעור הנביא שלנו

כא בראשית יד, יג.

כב בראשית רבה מב, ח.

כג וראה מלכות ישראל ח"ב מאמר "תקון הכלל ותקון הפרט"; לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור א.

כד ראה מלכים'ב ט, יא; ירמיה כט, כו; הושע ט, ז.

הלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ את כל פעולות הסיוע והחסד יש לעשות מתוך מגמה של פרסום אלקות.
- ◆ "מתקדמים ביחד" היינו לעשות תשובה ביחד.
- ◆ ההתכללות היא בכלים – בשיתוף פעולה מעשי – ואת ההשראה צריך לקבל מאנשי-האורות.
- ◆ העולם זקוק ל'קול חדש' – להציף את דעת הקהל במסרים שמשדרים בשורה חדשה.
- ◆ קול חדש יכול לבוא רק מתוך רוממות עצמית – קול רם שמבטא את רוממות העם הנבחר.
- ◆ בהשמעת קול חדש יש ממד של שגעון – נבואה או שטות.
- ◆ את כל המסרים צריך לומר בצורה מוצאת חן.

שיעור

חמשה טיפוסים בעבודת ה'

חמשה קנינים

קיצור מהלך השיעור

בתוך שיעור נרחב לתלמידות תיכון – שרובו פורסם בגליון הקודם – אודות המשמעות בעבודת ה' של "חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו" היו שתי פניית התבוננות מאירות עינים שקובעות ברכה לעצמן: הקבלת חמשת הקנינים לחמש מדרגות של כלה, שהופכת את כל המשנה ל'שיעור זוגיות' בינינו לבין הקב"ה (פרק א), והסבר כיצד כל אחד מהקנינים מבטא דרך עבודת ה' סדורה המכוונת את כל חייו של האדם, כאשר כל דרך מתאימה לסוג אחר של אדם, לפי שרש נשמתו (פרק ב).

— בחמש עשרה השנים בהן פרקי התהלים של הרבי הם שירי המעלות — ללמוד שיר השירים¹. מהו הקנין העיקרי בתורה? כפי שכבר למדנו, הקנין היסודי בתורה הוא קנין הקידושין — "כי יקח איש אשה"². בכל קנין יש נתינת כסף ומשיכה, הרומזות להמשכת מ"ד של המשפיע והעלאת מ"נ של הקונה³ — יחוד של איש ואשה. לכן, מתבקש להתבונן בכל ה"חמשה קנינים" כחמש בחינות של האשה הכלה של ה' בתוך העולם שלנו, חמש נשים של ה' בתוך המציאות.

אנחנו עוסקים בסוד של "חמשה קנינים"⁴ — למדנו עליו לפי המאמר של רבי אייזיק מהומיל⁵, לפי המאמרים של הרבי⁶ ולפי השיחה של הרבי⁷. נוסף עליו עוד שני 'צירורים', עוד שתי התבוננויות:

א. חמש מדרגות בכלה של ה'

קנין הנישואין ב"חמשה קנינים"

אנחנו בשיעור לבנות וגם יש לנו ענין מיוחד

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיעור לבנות תיכון יעלת חן (ח"ב). ליל שבת לך תשפ"ד – כפ"ח.

א אבות פ"ו מי"א. ח"א של השיעור נדפס בגליון וירא.

ב חנה אריאל לך לך ד"ה "חמשה קנינים".

ג ד"ה "חמשה קנינים" ש"פ במדבר וליל א' דשבעות תשי"ב.

ד לקו"ש חל"ה לך לך א.

ה כמדובר מ"א ניסן תשפ"א (ראה בפרט סעודת משיח תשפ"א).

ו שיעור ש"פ לך לך (נדפס בגליון וירא) תשפ"ג.

ז דברים כא, א; כב, יג; כד, ה.

ח אה"ת בראשית ח"ד עמ' 1464.

היא יונתי תמתי^{יח} (ולמדנו^ט ש"אחת" שם רומז ל"אחתי") – בסוד "אחד היה אברהם"^כ, "כי אחד קראתיו"^{כא}, וכן "אחתי" עולה אחדות.

"רעיתי" – "ישראל קנין אחד"

"רעיתי" היא כבר המדרגה של אהבה רגשית, אהבה כאש, אבל מה חז"ל דורשים על "רעיתי"? שהיא גם מלשון רועה, מפרנסת (מכאן רמז ברור מי מבני הזוג מביא את הפרנסה הביתה...). מי הרועה המפרנסת של ה' יתברך? חז"ל אומרים "ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים"^{כב}. אם כן, "רעיתי" היא כנגד "ישראל קנין אחד".

"יונתי" – "תורה קנין אחד"

"יונתי", אהבה שכלית עליה נאמר "עיניך יונים"^{כג}, היא כנגד "תורה קנין אחד" – עין היינו לשון עין התורה, ולתלמידי החכמים קוראים "עיני העדה"^{כד}, כמו שמביא אדמו"ר הזקן בתניא^{כה}.

"תמתי" – "בית המקדש קנין אחד"

התכונה של "תמתי" היא תמימות, פנימיות ספירת ההוד^כ, עליה אומרים חז"ל בפירוש "וההוד^{כז} זה בית המקדש"^{כח}, לכן מדרגת "תמתי" היא כנגד "בית המקדש קנין אחד".

"כלה" – "שמים וארץ קנין אחד"

הסברנו את ארבע המדרגות "אחתי רעיתי יונתי תמתי", אבל "חמשה קנינים" – איפה

פסוק מפורסם בשיר השירים, בהמשך ל"באתי לגני אחתי כלה"^ט, הוא "פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי", פסוק שמתאר את העליה של מדרגת הכלה. לכן אפשר להתבונן כיצד המדרגות השונות של הכלה, התארים השונים שלה, שייכים לקנינים השונים:

"אחתי" – "אברהם קנין אחד"

למי רומז "אחתי"? מי אמר בפרשה שקוראים השבת, פרשת לך לך, "אחתי"? אברהם אבינו אומר לשרה "אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך"^א. אחד כך, כשהוא חוזר על האמירה שהיא אחותו אצל אבימלך, הוא גם מתנצל ומסביר ש"גם אמנה אחתי בת אבי היא אך לא בת אמי"^ב. לכן מתאים להקביל את "אברהם קנין אחד" ל"אחתי" (וחז"ל אף דורשים^ג את הפסוק "אחות לנו קטנה"^ד על אברהם אבינו). בחסידות מוסבר^ט ש"אחתי" היינו אהבה טבעית, כאהבת אח לאחות, "אהבה כמים". למי מתאימה אהבה כזו? לאברהם אבינו, עליו נאמר "זכור אב נמשך אחריו כמים"^{טז}. יש מעלה דווקא באהבה הטבעית שהיא האהבה המסותרת^י, עיקר האהבה בנשמות ישראל. "אחתי" היא גם מלשון אחת – כמו שכתוב בהמשך, "אחת

החתן והכלה

נשאים כאלה

כל החיים –

האיש נשאר חתן

והאשה נשארת

כלה גם אחרי

הרבה שנות

נישואין

יח שה"ש ו, ט.

יט ליל שבת תשובה השתא וש"נ.

כ יחזקאל לג, כד.

כא ישעיה נא, ב.

כב זהר ח"ג ז, ב.

כג שה"ש א, טו; ד, א.

כד במדבר טו, כד.

כה אגה"ק יד.

כו סוד ה' ליראיו ש"א פ"א.

כז דה"א כט, יא.

כח ברכות נח, א.

ט שה"ש ה, א.

י שם פסוק ב.

יא בראשית יב, יג.

יב שם כ, יב.

יג בראשית רבה לט, ג; שה"ש רבה ח, י.

יד שה"ש ח, ח.

טו יין משמח ח"ד ש"ג – וש"נ.

טז תפלת הגשם.

יז תניא פמ"א, ובכ"מ.

אזהרה^ל, שם ה'טוב של הבעל שם טוב, שענינו חיבור שמים וארץ, רוחניות וגשמיות. הבעל שם טוב מלמד שצריך לקשר את המעשה והדיבור עם המחשבה^ל, לקשר בכל דבר את הגשמיות והרוחניות. מי ששייך ל"שמים וארץ קנין אחד" עסוק בעבודה הזו, בכל דבר הוא מחפש לחבר רוחניות וגשמיות. אצלו העיקר בעבודת ה' הוא "בכל דרכיך דעהו"^ל, שהרמב"ם אומר שהוא כלל

גדול^ל. מתוך התודעה הזו הוא עוסק גם בעבודת הבירורים מתוך כל דבר גשמי. כשהוא אוכל הוא מכוון כדי שיהיה לו כח מהאכילה הזו לעבודת ה', ועוד יותר – הוא מכוון בכל אכילה לגאול את הניצוצות שנמצאים בתוך האוכל (ובכך בעצם לעשות 'פדיון שבויים' – נושא שעומד כרגע על הפרק – וכך לקנות-לתקן מעולם התהו לעולם התיקון, כפירושו של רבי אייזיק למושג קנין).

רק תורה

מי ששייך ל"תורה קנין אחד" מקדיש את כל חייו לתורה – מה שנוגע לו הוא רק תורה ועוד תורה, דף גמרא ועוד דף גמרא. אפשר לחשוב שזו גישה שלא שייכת לחסידים אלא לליטאים, אבל כמובן היא שייכת גם לחסידים. כל ההסבר כעת ל"חמשה קנינים" הוא יסודות בדרך הבעל שם טוב – כל אחד צריך את כולם, אבל כל מי ששייך ל"קנין אחד" מדגיש כעיקר את אותו ענין ומקבל ממנו השראה לכל שאר העבודה.

באיזו דרך בחסידות נקטו שהעיקר הוא תורה? שחסידות היא ללמוד עוד דף ועוד דף? אצל היהודי הקדוש מפשיסחא, אצל הרבי ר' בונים ובחסידויות שיצאו מהם. חלק מההתנגדות

מה שנוגע לו הוא

רק תורה ועוד תורה, דף גמרא ועוד דף גמרא. אפשר לחשוב שזו גישה שלא שייכת לחסידים אלא לליטאים, אבל כמובן היא שייכת גם לחסידים

נמצאת המדרגה הנוספת של האשה? בפסוק הקודם, "באתי לגני אחתי כלה" – האשה נקראת "כלה". החתן והכלה נשארים כאלה כל החיים – האיש נשאר חתן והאשה נשארת כלה גם אחרי הרבה שנות נישואין. איפה נוהגים כך בפועל? כמדומני שאצל התימנים, שגם אחרי עשרות שנות נישואין האשה קוראת לאיש 'חתני'. "כלה" אותיות **הכל**, לכן היא

כנגד "שמים וארץ קנין אחד", הכוללים את הכל. [אומרים "ויכלו השמים והארץ"^{כט}, לשון כלה^ל]. נכון, הזמן המיוחד להרגיש בו שהכלה היא הכל, שהיא כוללת את "השמים והארץ וכל צבאם", הוא שבת, היום של יחוד החתן והכלה.

ולסיכום:

כלה	שמים וארץ
אחתי	אברהם
רעיתי	ישראל
יונתי	תורה
תמתי	בית המקדש

ב. חמשה טיפוסים בעבודת ה'

אפשר גם להתבונן שכל אחד מהקנינים מלמד על דרך בעבודת ה', ענין יסודי וכללי בעבודה, שאדם יכול לכוון לאורו את כל חייו:

יחוד רוחניות וגשמיות

אחד ההסברים של "שמים וארץ" הוא רוחניות וגשמיות^{לא}. "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" היינו בריאת כל הרוחניות-השמים וכל הגשמיות-הארץ, כאשר ראשי התיבות של "את השמים ואת הארץ" הם שם

לכ ז"ח ז, ב.

לג ראה כש"ט (קה"ת) אותיות סד"א ו"תה. ובכ"מ.

לד משל"ג, ו.

לה ראה הלכות דעות פ"ג ה"ג.

כט בראשית ב, א.

ל בראשית רבה י, ט.

לא תורת שמואל תרכ"ט עמ' שס ובכ"ד.

למקום בו ה' יכול לשכון, לעשות בית מקדש. מה צריך לעשות כדי שה' יוכל לגור בעולם? צריך בטול – אם יש לי אפילו שמץ גאווה, הקב"ה אומר שאין אני והוא יכולים לדור במקום אחד.^ל בטול עצמי הוא הקרבת עצמי, הקרבת הישות – עיקר העבודה בבית המקדש הוא עבודת הקרבנות.^{לח} כאשר חיל הולך להלחם במסירות נפש הוא גם מקריב את עצמו – הוא נעשה קרבן צבור. כדי שה' יכנס בגלוי לעולם הזה, שהעולם יהיה דירה לה', צריך לפנות את עצמי מכאן ולעשות לה' מקום. כשאני מפנה את עצמי אני חוזר אל המאציל – נשמע שני דברים הפוכים, אבל כשאני חוזר לה' ומתבטל אני עושה לו דירה בתחתונים.

כשיהודי מבטל את עצמו, הוא מפסיק להיות? זו לא הכוונה. כשיהודי מבטל את הישות הפרטית שלו הוא הופך להיות פשוט ישראל, הוא מתאחד עם כנסת ישראל. הקב"ה לא רוצה לדור בתחתונים לבד, הדירה לה' צריכה להיות עם השכינה – "יחוד קוב"ה ושכינתיה בתחתונים"^{לט}, בקן משותף לחתן ולכלה – והשכינה שורה בישראל בבית המקדש (שנקרא משכן, על שם השכינה).

לפאר את ה'

מה העבודה של "ישראל קנין אחד"? אמרנו ש"ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים" – איך הם עושים זאת? הבעל שם טוב פרש^מ את "ואתה קדוש ישב תהלות ישראל"^{מא} שה' 'יושב' מתפרנס על התהלות של עם ישראל. כתוב "ישראל אשר בך אתפאר"^{מב} – ה' מתפאר בעם ישראל, והעבודה הפשוטה של "תפארת

על פשיסחא ועל קוצק היתה על הדבר הזה – על הדגש המרכזי על לימוד תורה עיוני, שפחות היה מקובל בחסידות הכללית שסבבה אותם. כמובן, גם בחב"ד היה דגש מיוחד על לימוד התורה, נגלה וגם חסידות. אם מי שחושב על יחוד גשמיות ורוחניות חושב על הארוחה הבאה, שהוא יאכל אותה כדבעי לשם שמים, מי שעסוק בתורה חושב רק כיצד ללמוד עוד ועוד תורה.

פרסום אלקות

מי הוא הטיפוס של "אברהם קנין אחד"? הוא כמובן לומד תורה וגם עושה את כל מעשיו לשם שמים, אבל מה שמעסיק אותו בחיים – איתו הוא קם בבקר ואיתו הוא הולך לישון בלילה – הוא פרסום אלקות לכל העולם. אברהם אבינו עושה חסד כל היום, ואת כל החסד שלו מקדיש לפרסום אלקות, לגלות לכולם כי 'ס'איז דא א גאט אויף דער וועלט' ('יש אלקים בעולם'). אצל אברהם אבינו העיקר בעבודת ה' הוא המהפכה הרביעית שלנו – שכל העולם יכיר וידע שיש ה' – ומי ששייך לאברהם מקדיש את חייו לפרסם את ה' לכל באי עולם.

לעשות לו יתברך דירה בתחתונים

נדלג רגע לדבר האחרון, "בית המקדש קנין אחד". בשביל מה ה' ברא את העולם? "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"^{לז}. גם זו מודעות בעבודת ה', יסוד שמישהו יכול כל החיים לחשוב רק עליו – להפוך את העולם

כשיהודי מבטל

את עצמו, הוא מפסיק להיות? זו לא הכוונה. כשיהודי מבטל את הישות הפרטית שלו הוא הופך להיות פשוט ישראל, הוא מתאחד עם כנסת ישראל

לז סוטה ה, א.

לח ריש הלכות בית הבחירה.

לט תניא פ"י (ע"פ הקדמת תקו"ז).

מ לקו"ש ח"ז עמ' 135. וראה אור ישראל ח"א עמ' צא.

מא תהלים כב, ד.

מב ישעיה מט, ג.

לו נתחומא נשא טז; תניא פל"ו.

אמא) מולידה (בכח היסוד-הרחם שלה) את השבח האמתי לה' (תפארת). כאשר רבי אייזיק מקביל את הקנינים לפרצופי האצילות – כמו שלמדנו^{נד} – הוא משייך את אברהם אבינו לפרצוף אבא, החכמה, ואת ישראל לפרצוף אמא, הבינה. כלומר, הכח של "ישראל קנין אחד" הוא דווקא הכח של ההתבוננות – **ישראל** אותיות **ל-י-ד-א-ש-נ**.^{נה} רואים מכאן שפרסום אלקות של אברהם אבינו שייך לחכמה – אפשר לפרסם לכל העולם 'הברקות' של אלקות, את הגרעין של הכרת מציאות ה', אבל התבוננות פנימית ועמוקה שייכת דווקא לעם ישראל.

סיכום

ולסיכום:

תורה קנין אחד – לימוד תורה בשופי
שמים וארץ קנין אחד – חיבור רוחניות
וגשמיות
אברהם קנין אחד – פרסום אלקות
ישראל קנין אחד – לפאר את ה' מתוך
התבוננות מעמיקה בגדולת ה'
בית המקדש קנין אחד – בטול היש כדי
לעשות לה' דירה בתחתונים

[העבודות האלה שייכות לשרש נשמה, או משהו שמשנתנה במשך החיים, כל פעם מתרכזים במשהו אחד?] בפשטות הכוונה שאדם שייך ל"קנין אחד" במשך כל החיים, לפי שרש הנשמה. כמובן, בכל תופעה השייכת לקדושה צריכה להיות התכללות. גם כאן, לכל אחד ואחת יש עבודה עיקרית, אך צריך גם להכיר בכל שאר העבודות וגם 'לחיות' אותן בפועל מדי פעם. [איך אדם יודע מהו שרש נשמתו?] רק הלב יודע, צריך להתבונן לעומק עם מה אני מזדהה.

נד בשיעור ש"פ וישלח תשפ"ג (כפי הנסמן בח"א של שיעור זה, הנדפס בגליון פרשת וירא).
נה ספר הליקוטים וישב. ובכ"מ.

ישראל^{נג} היא לפאר את ה', כמו שכתוב בתניא. אפשר חיים שלמים לפאר את ה', להיות כל הזמן בתודעה שמה שאני עושה הוא בשביל לפאר את ה'. גם זהו יסוד אצל הבעל שם טוב^{נד}.

הזכרנו^{נה} שחז"ל^{נו} מבקרים את מלכי צדק על כך שהוא הקדים את שבח אברהם לשבח של ה', אך האבן עזרא אומר^{נד} שמלכי צדק נהג כהוגן כשהקדים את שבח אברהם. אצל מי אנחנו מכירים דיון כזה? הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין, שנהג לשבח את הצדיקים – לספר סיפורי צדיקים לפני התפלה^{נז}, מנהג טוב מאד. הוא הסביר שפעם אחת כתוב "הללו עבדי הוי' הללו את שם הוי'"^{נט} ופעם שניה כתוב "הללו את שם הוי' הללו עבדי הוי'"^{נז} – לפעמים צריך להקדים את ההילול והפאר של עבדי ה', הצדיקים, ולפעמים צריך להקדים את ההילול והפאר של ה'. את הצדיקים יותר קל לפאר, יש לנו איזו השגה בהם, אפשר לספר עליהם, אבל איך מפארים את ה' שלמעלה מהשגתנו? רק במילים, אומרים "האל הגדול הגבור והנורא"^{נח} ועוד מליון מלים שאפשר להמשיך ולומר?

פאר אמתי הוא לא רק דקלום של מלים – לפאר צריך מתוך הלב^{נח}, מתוך הכרה אמתית. בשביל לפאר את ה' צריך ללמוד חסידות בשופי – כמו שלומדים ביעלת חן, לדוגמה – ומתוך הלימוד להתבונן עד שההתבוננות תעורר את הלב באמת לפאר את ה'. על כך כתוב שיסוד אמא מסתיים בתפארת ז'^{נח} – ההתבוננות

נג איכה ב, א.

נד ראה בעש"ט עה"ת תבוא ד ועוד.

נה בח"א של השיעור.

נו ויקרא רבה כה, ו.

נז בראשית יד, יח.

נח עירון קדישין תרומה ד"ה "מקבילות".

נט תהלים קיג, א.

נ שם קלה, א.

נא ע"פ דברים י, יז.

נב וראה יין משמח ח"ב שער שביעי בתורה "ישיש עליך כו", וש"נ.

נג ע"ח שער הכללים פרקים י"א, ובכ"מ.

שיעור

יסודות עבודת בר המצוה

בר מצוה: תורה, תפילין וצדקה

קיצור מהלך השיעור

בהנחת תפילין לנכד הרב האריך הרב להסביר את **יסודות העבודה** בהם צריך לעסוק **נער שנכנס למצוות**: שקידה והתמדה **בתורה**, הנחת **תפילין** באהבה ו'מבינות' במצוה העיקרית – מצות **הצדקה**.

שהרבי ייסד במשך כל שנות הנשיאות שלו – עשרה מבצעים. הענין של המבצעים התחיל מ'מבצע תפילין'^ה, לפני מלחמת ששת הימים, והיה מכון קודם כל לחילים – שיתן כח רוחני לנצח, שיהיה "דידן נצח". אם כן, הכל מתחיל מתפילין, המצוה המיוחדת של הבר מצוה, והכל מכון ל"דידן נצח", נצחון דוד מלכא משיחא על כל אויביו מסביב.

המאמר שחזרת עכשיו – "איתא במדרש תילים"^ו – הוא מאמר של תפילין, המסביר איך מצות תפילין שקולה כנגד תלמוד תורה^ז ש"כנגד כולם"^ח. יש באחד הספרים שלנו הקבלה של עשרת המבצעים של הרבי לפי הספירות^ט. אם

[כנהוג בהנחת תפילין, החתן חזר את האות הראשונה של המאמר "איתא במדרש תילים".] לחיים לחיים, שתהיה חסיד, ירא שמים ולמדן.

תורה ותפילין – חכמה ובינה

ידוע שהרבי ייסד עשרה מבצעים^א. אחר כך הרבי הכתיר את עשרת המבצעים ב'**מבצע גאולה ומשיח**'^ב (בגימטריא **תורה**, היינו ה"כתר תורה"^ג, "תורה חדשה"^ד של מלך המשיח). בכל אופן, 'מבצע משיח' לא מבטל את הענין

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. הנחת תפילין התמים שמואל-מנחם-מענדל שי' פריימן (ח"א). ט"ז חשון תשפ"ד - כפ"ח

א החל ממבצע תפילין בשנת תשכ"ז, לקראת מלחמת ששת הימים.

ב ראה שיחת ש"פ חיי שרה תשנ"ב.

ג אבות פ"ד מ"ג.

ד ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

ה שיחת ש"פ במדבר תשכ"ז.

ו מאמר ד"ה "איתא במדרש תילים" תרנ"ג.

ז מדרש תהלים פ"א.

ח פאה פ"א מ"א.

ט שכינה ביניהם פ"ו הערה ז.

מה הם מוחין דאמא? היכולת לקלוט היטב את אור החכמה על מנת להמשיך אותו בלב, לעורר אהבה ויראה ולהניע את המעשה, קיום המצוות בפועל, שהוא העיקר

"וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך"^ח. תפילין הן קשר – התקשרות לקב"ה, התקשרות במח, התקשרות בלב. ממילא זו גם התקשרות לרבי, שמביא לנו את האור של הקב"ה. תפילין הן קשר. דווקא התקשרות היא בחינה של מוחין דאמא, "וקשרתם לאות על ירך". בדרך כלל מוסבר בתניא^ט שהתקשרות היא דעת, אבל כתוב בפרקי אבות ש"אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"^כ, כידוע^{כא} הרמז ש-בינה ו-דעת יחד שוות **ישראל, לי-ראש**^{כב}.

בכל אופן, הדבר הראשון שאנחנו אומרים שאתה לומד תורה ואתה מניח תפילין ובכך עושה יחוד של חכמה ובינה, אבא ואמא.

בר־מצוה – מבינות בצדקה

מה הענין של בר־מצוה בכלל? אתה הולך להיות בר־מצוה. בר היינו בן ומצוה היא כפשוטה. מהי 'מצוה סתם' בתניא^{כג}? כשאומרים שאדם עשה מצוה, איזו מצוה הוא עשה? סתם לעשות מצוה היינו לתת צדקה או לעזור למישהו, גם עזרה היא צדקה. כאשר מישהו עוזר לאיזה זקן לחצות את הכביש אומרים שהוא עשה מצוה. מצוה היא פשוט לעזור – או לעזור בכסף או לעזור בגוף. בן הוא גם מלשון תבונה, לשון בינה^{כד}, בן־מצוה מבין את הערך של המצוה – כמה חשוב שיהודי יקדיש את עצמו לצדקה, שכל הזמן יהיה במודעות איך אפשר לעזור, איך אפשר לתת

יש עשרה מבצעים הם ודאי כנגד עשר ספירות. אחד המבצעים הוא 'מבצע תורה', ללמוד תורה בהתמדה, ביגיעה, "יגעתי ומצאתי תאמין"^א. בהקבלה לספירות אמרנו בפשטות ש'מבצע תורה' כנגד החכמה של ה', "אורייתא מחכמה נפקת"^א. היות שתורה ותפילין שקולות – עיקר הווארט של המאמה, שגם התפילין ממשיכות מוחין בעצם, כמו התורה – ויש 'מבצע תורה' ו'מבצע תפילין', אמרנו בפשטות

שהם כנגד חכמה ובינה. תורה ותפילין הן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^ב, כמו אבא ואמא. לימוד תורה, שאתה מתמיד בתורה, הוא אבא, והנחת תפילין, שאתה מניח תפילין כל יום, היא אמא.

תפילין – כח להתקשרות

בתפילין גופא יש שני זוגות שנוהגים להניח. חסידים גדולים היו מניחים ארבעה זוגות^ג, אבל מה ששוה לכל נפש לפי החסידות^ד הוא רש"י ור"ת, שהם גופא כנגד מוחין דאמא ומוחין דאבא^ה. להלכה, עיקר התפילין הוא תפילין דרש"י ור"ת היינו תוספת קדושה. תפילין דרש"י הן מוחין דאמא, והן העיקר כי תפילין בכלל הן מוחין דאמא^ו. מה הם מוחין דאמא? היכולת לקלוט היטב את אור החכמה על מנת להמשיך אותו בלב, לעורר אהבה ויראה ולהניע את המעשה, קיום המצוות בפועל, שהוא העיקר^ז. מה עיקר ענין התפילין כפי שכתוב בתורה?

יח דברים ו, ח.

יט סופ"ג.

כ אבות פ"ג מי"ז.

כא ברית כהונת עולם מאמר "אור פני מלך" פ"ד; מאמר "הסתר אסתיר" פמ"ט. בכתבי רמ"מ משקלוב ברבוי מקומות.

כב ספר הליקוטים וישב. ובכ"מ.

כג תניא פל"ז בשם הירושלמי (לדוגמה – פאה פ"ח ה"ח).

כד ראה בעל הטורים דברים כה, ב; משלי ל, א וברש"י שם.

י ע"פ מגילה ו, ב.

יא זהר ח"ב קכא, א וראה שם פה, א.

יב ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

יג ראה לוח "היום יום" י"ט מנחם אב. לקו"ש ח"ב עמ' 507.

יד ראה לקו"ש חל"ד עמ' 247 (ממכתב ט"ז אד"ש תשמ"ו).

טו שעה"כ ענין התפילין דרוש ו.

טז נה"ש כד ע"ב.

יז ע"פ אבות פ"א מי"ז.

בעשרת המבצעים. גם צדקה היא אחד מעשרת המבצעים. איפה 'מבצע צדקה' ממוקם בספירות? כתוב^{כט} שמי שעושה צדקה כל הזמן הוא צדיק. התניא מתחיל מכך שצריך להיות צדיק – לפחות בינוני, אבל לשאוף להיות צדיק. הפשט הוא שצדיק הוא מי שעושה צדקה. נוהגים לומר על ילדים טובים, חסידיים, 'צדיק' – אומרים לילד 'אתה צדיק'. שוב, הצדיק הוא בעיקר מי שחושב על החבר, על הזולת בכלל, על האחים הקטנים ממך – אתה הגדול במשפחה – ועושה צדקה וחסד, כמו אברהם אבינו. 'מבצע צדקה' הוא המבצע המיוחד של הצדיק, ולפי הקבלה צדיק בתוך מדות הלב הוא ספירת היסוד – "וצדיק יסוד עולם"^ל.

אם כן, תורה היא חכמה, תפילין הן בינה – זוג – וצדקה, 'מבצע צדקה' של הרבי, כנגד ספירת היסוד. נעשה גימטריא: כמה שוה **תורה-תפילין-צדקה?** 1380 – עשר פעמים **מנחם**. קוראים לך שמואל-מנחם-מענדל, וי"פ **מנחם** – שהוא שם של משיח, כתוב ש"משיח מנחם שמו"^{לא} – עולה **תורה-תפילין-צדקה**. אם נחבר גם לשמות הספירות, **חכמה-בינה-יסוד** (220), נקבל 1600, מספר מאד מושלם, 40 ברבוע. הפסוק הכי חשוב ששוה למספר הזה הוא הפסוק שאמרנו קודם – **"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"**. כתוב בספרים^{לב} – לא שלנו, כבר כתוב – שהמספר הזה שוה **תלמוד בבלי תלמוד ירושלמי**, שגם היחס ביניהם הוא בינה (תלמוד בבלי) וחכמה (תלמוד ירושלמי)^{לג}. שני התלמודים אצלך הם כנגד תורה ותפילין. ב"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" כתוב ש"משפט"

צדקה (**בר-מצוה** בגימטריא **גשם**, סוד "גשם נדבות"^{כה}, גשם של צדקה). צדקה שקולה כנגד כל המצות^{כו} ו"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"^{כז} – הגאולה תלויה קודם כל בצדקה, "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"^{כח}.

אם כן, עכשיו אנחנו בונים מבנה כזה: אתה הולך להיות בר-מצוה. עכשיו כבר הנחת תפילין – ההכנה הקרובה לבר-מצוה. במה, מתוך עשרת המבצעים-העניינים של הרבי, בר-מצוה צריך להתחזק במיוחד? אתה צריך לחשוב איך להתחזק בתורה; להתחזק במצוה המיוחדת שהתחלת עכשיו, הנחת תפילין, שהיא התקשרות – להיות קשור, להיות קשור לה, להיות קשור לרבי, לכל מה שהרבי רוצה מאתנו, איך לזרז את הגאולה; ולהתחזק בצדקה, כמו שאמרנו שסתם מצוה, בר-מצוה, היא המחשבה איך לעשות צדקה. אתה עדיין לא אדם גדול, שמרויח הרבה כסף ויכול לחלק הון תועפות. אם אתה מכיר מישהו אתה יכול אולי להתרים אותו... אבל, שוב, צריך לחשוב על צדקה ולעזור איך שאתה יכול לעזור. גם ילד, וכל שכן בר-מצוה, יכול לעזור בפועל ממש – לחברים ובכלל; כמובן, אפשר גם להפריש כל יום צדקה – יש לך מטבעות; ולבקש מה' שתוכל לעשות צדקה כדבעי, כמו שצריך, הרבה צדקה.

אתה עדיין

לא אדם גדול,
שמרויח הרבה
כסף ויכול לחלק
הון תועפות. אבל
צריך לחשוב על
צדקה ולעזור איך
שאתה יכול לעזור

תורה-תפילין-צדקה – חכמה-בינה-יסוד

שוב, אמרנו שתורה ותפילין הן חכמה ובינה

כט שיערי אורה שער שני ובכ"ד.

ל משלי, כה.

לא סנהדרין צח, ב.

לב מובא בכ"ד (החל מהקדמת אבות על בניס לר"ש בראך) בשם הגר"ח זוננפלד.

לג ראה בארוכה שיערי אורה ד"ה "בכ"ה בכסלו" פנ"ד ואילך; המשך תרס"ו עמ' צ ואילך; ד"ה "אמר רבא" תש"ח פ"א. וראה סדרת שיעורים בנושא בבלי וירושלמי החל מכ"ב אלול תש"ע.

כה תהלים סח, י.

כו ב"ב ט, א.

כז ב"ב י, א; ירושלמי פאה פ"א ה"א.

כח ישעיה א, כז.

הדעת היא

השרש של היסוד
- מתוך אהבת
ישראל אתה רוצה
לתת כמה שיותר
צדקה ולעזור
לכמה שיותר
יהודים, גם בכסף
שלך וגם בגוף
שלך

התפילין שלך. כתוב^{לה} שהצדיק אוהב את התפילין שלו ומנשק אותן מאהבה; וגם הרבה אהבת ישראל. גם אחדות ישראל ואהבת ישראל הן מבצע של הרבי, שכנגד הדעת, והדעת היא השרש של היסוד – מתוך אהבת ישראל אתה רוצה לתת כמה שיותר צדקה ולעזור לכמה שיותר יהודים, גם בכסף שלך וגם בגוף שלך. זו המצוה העיקרית של בר מצוה, כאשר הוא מקבל דעת – לממש את אהבת ישראל שלו במעשי צדקה בפועל. זהו כבר הראש שלך. אם אתה מוציא עלון לחברים – נקרא שיש לך כזה ראש, שאתה רוצה להשפיע, לעשות משהו טוב לזולת, שיועיל. זו בחינת צדקה. לחיים לחיים.

לה צוואת הריב"ש (קה"ת) קא.

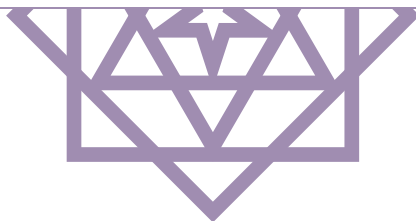
היינו תורה, אבל "ושביה" – פדיון שבויים, "מצוה רבה" שעומדת על הפרק – "בצדקה".

ברכות לחתן השמחה

לחיים לחיים. שתהיה לך הרבה תורה, הרבה התקשרות של "וקשרתם לאות" של התפילין, וכאשר מקיימים ביד "וקשרתם לאות על ירך" אז ממילא "והיו לטטפות בין עיניך", תפילין של ראש יוצאות ממילא מהתפילין של יד. תפילין הן אות, כמו ששבת היא אות וכמו שברית מילה היא אות^{לד}.

לחיים לחיים, שיהיה לך הרבה חשק ללמוד תורה, שתלמד הרבה הרבה תורה; שיהיה לך הרבה חשק להניח תפילין, שתאהב מאד את

לד. ראה זהר ח"ג כט, א; תקו"ז תקון כא (סב, ב) תקון כב (סה, ב).

"ואבא היום אל העין"

קיצור מהלך השיעור

בשיעור על קטע קצר בכתר שם טוב – שמתפרסם כעת בשל **הקשר לפרשת השבוע**, בה נאמר "ואבא היום אל העין" – מתבאר **סוד קפיצת הארץ**. כהקדמה באה התבוננות במשמעות **המשיחית** של קפיצת הארץ ומתוכה ביאור לדברי הבעל שם טוב על **השם הקדוש** של קפיצת הארץ שרמוז בפסוק.

קפיצת הארץ לגאולה

כאשר אליעזר עבד אברהם, שהלך לחרון למצוא זיווג ליצחק, מספר למשפחת רבקה על שליחותו הוא אומר "ואבא היום אל העין"^א. מכך לומדים חז"ל^ב שהיתה לו קפיצת הארץ – "היום יצאתי והיום באתי". לפעמים כתוב קפיצת הדרך^ג, שמובנה שהאדם קופץ למקום מסוים, אבל כאן הביטוי הוא קפיצת הארץ, בה הארץ קופצת ובה אל האדם ב'דילוג קוונטי' – כפי שכתוב גם על יעקב אבינו, כאשר הגיע קרוב לחרון ונזכר שלא התפלל במקום בו התפללו

אבותיו וכאשר פנה לחזור קפצה לו הארץ^ד. מה ה"היום" הכי מפורסם אצלנו? כאשר רבי יהושע בן לוי שאל את המשיח מתי הוא יבוא ענה לו המשיח "היום!"^ה. לאותו "היום" אפשר לקשר גם את ה"ואבא היום" של אליעזר עבד אברהם^ו, שכתוב^ז שנשמת משיח בגלגוליה השונים עוברת דרכו. אליהו הנביא הסביר לרבי יהושע בן לוי שכוונת המשיח היתה "היום אם בקלו תשמעו"^ח, אך המובן הפשוט של "היום" הוא עכשיו, ברגע זה (כמו 'היינט' באידיש),

ד ראה סנהדרין שם ובכ"ד.

ה ראה **לב לדעת** מאמר "אמונה ובטחון" פ"ז (ובשיעורים עליו).

ו סנהדרין צח, א.

ז וראה באורך **לב לדעת** שם הערה יא.

ח ראה ילקוט הראובני חלק שכחת הלקט, אדם והדורות עד נח אות יז. שעשועים יום יום פרשת לך לך.

ט תהלים צה, ז.

נרשם (מהזכרון) ע"י אליעזר שלמה מזרחי. שבת פרשת בחקתי, כ' אייר ע"ט – כפר חב"ד

א בראשית כד, מב.

ב בראשית רבה נט, יא; תנחומא ויצא ג; פרקי דרבי אליעזר פט"ז; סנהדרין צה, א.

ג בראשית רבה ס, ו; פרקי דרבי אליעזר פט"ז.

אברהם פועל

במהירות האור,
"היום" ("ואבא
היום" בכל יום ויום,
"ואברהם זקן בא
בימים"), כהרף
עין, להאיר את
אור ה' בעולם,
פעולת המשיח

בכל יום ויום, "ואברהם זקן בא בימים"^{כב}, כהרף עין^{כג}, להאיר את אור ה' בעולם, פעולת המשיח^{כד}. אליעזר בשליחותו להביא אשה ליצחק בטל בתכלית לאברהם משלחו ("שלוחו של אדם [הגדול בענקים] כמותו [ממשכה]^{כה}") וזוכה בזכותו לקפיצת הארץ המשיחית.

גם המלה "אָל" שבפסוק (שמשמעותה הפשוטה היא כיוון)

רומזת לשם הקדוש "אָל", עליו נאמר "חסד אָל כל היום"^{כז} (מדת אברהם אבינו, משלחו של אליעזר, כנ"ל). אם כן, כל המילים מורות על ביאת משיח, גילוי משיחי שמתחולל "היום", כהרף עין, באופן של קפיצת הארץ ("ואבא היום").

שם קפיצת הארץ

הבעל שם טוב מלמד שמהפסוק שמתאר את קפיצת הארץ יוצא גם השם הקדוש שבאמצעותו אפשר לעשות קפיצת הארץ: מהבעש"ט. דמפסוק ואבא היום אל העין יצא שם של קפיצת הארץ.

השם הקדוש שיוצא מראשי התיבות של הפסוק הוא **והאה**, אחד הצירופים של שם הטוב – **אהוה**. כידוע, שם אהוה הוא שם סודי, שלא נזכר בפירוש בתורה בשום מקום, אך הוא רמוז

כהרף עין.

כך אפשר לדרוש את המשך הפסוק – "אל העין", לא במובן של מקור מים (מעין או באר) אלא הגילוי לעין, מ"עין השכל שבלב" ועד לגילוי המשיח לעינינו כהרף עין (ומכיון שפנימיות האות ע היא האות א^א, רמוז כאן גם 'ואבא היום אל האין' האלקי, סוד "אין מזל לישראל"^{כח}). "אל העין", ב"ה

הידיעה, רומז, מן הסתם, לעין הראשונה המוזכרת בתורה – "עין משפט"^{כט} (הנזכרת במלחמת המלכים, הרומזת למלחמות משיח^ל). חז"ל דרשו כי "עין משפט" היינו אברהם אבינו, "שהוא עינו של עולם"^{כו}. באברהם נאמר "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט"^{כז} – "צדקה ומשפט" היינו "עין [טובה ו]משפט"^{כח}. ועוד, "עין משפט" עולה אחד (סוד "אחד היה אברהם"^{כט}) פעמים גדול (סוד "האדם הגדול בענקים"^ל). קפיצת הארץ המשיחית שייכת במיוחד לאברהם, שחז"ל מציינים את זריזותו^ל ועליו דרשו "אברהם התחיל להאיר"^{לא} – אברהם פועל במהירות האור, "היום" ("ואבא היום"

י ע"פ זהר ח"ב קטז, ב (ברע"מ).

יא ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר ברבוי מקומות. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר ע"ג.

יב בעש"ט עה"ת לך אות כו; ע"פ שבת קנו, א.

יג בראשית יד, ז.

יד ראה רמב"ן לבראשית יד, א.

טו מסכת כלה פ"ג. וראה העמק דבר עה"פ שנקרא כך על שם שגלה השגח"פ בעולם.

טז בראשית יח, יט.

יז והם בסוד תרין עטרין שבדעת, "כי ידעתינו", וכדלקמן בפנים.

יח יחזקאל לג, כד.

יט יהושע יד, טו (וברש"י שם).

כ חולין טז, א (וראה תניא אגה"ק כא).

כא שמות רבה טו, כו.

כב בראשית כד, א.

כג כהרף עין היום עולה מלכות (496) – "אברהם אברהם" (בראשית כב, יא), כאמור בעקדה בה התגלתה "זריזותיה דאברהם", משולש אל (מדת אברהם, "חסד אל כל היום"). כד על הדמות המשיחית של אברהם ראה שיעורי ז"ך כסלו ("אברהם התחיל להאיר", נדפס בגליונות חנוכה ע"ט ופ"א) וז' ניסן ע"ד (נדפס בגליון לך לך פ"א). מדת אברהם היא ימין ("וימינו תחבקני") – העולה יחד משיח (נס אברהם).

כה ראה קו"א לשו"ע או"ח רסג; לקו"ת ויקרא א, ג ובמ"מ שם.

כו ברכות לד, ב וש"נ.

כז תהלים נב, ג.

ישי"ל^כ. כך גם רבי שמעון מכונה "בר יוחאי"^{כז} (וכידוע^{כח} הרמז של **יוחאי** בסופי התיבות של "כי לא תשכח מפי זרעו [היינו רבי שמעון בנו]"^{כט}) – **בר יוחאי** עולה כל הביטוי "ואבא היום אל העין" שעולה גם חצי **דעת**. כלומר, פעמיים **בר יוחאי**, כנגד תרין עטרין שבדעת, הן **דעת** שלמה. אכן, כתוב^מ שרבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו שייכים דווקא לצד החסדים של הדעת, כמאמרו "אנן בחביבותא תליא מילתא"^{מא} (לעומת רבי עקיבא וחבריו, עשרת הרוגי מלכות, ששייכים לגבורות שבדעת) – לכן **בר יוחאי** עולה חצי **דעת**, כנגד עטרא דחסדים שבדעת בלבד.

אמרנו קודם שפנימיות ה"עין" היא "אין", ואין במילוי – **אלף יוד נון** – גם עולה אותה מספר (237, **בר יוחאי**, חצי **דעת**). כלומר, **דעת** כוללת שתי בחינות "אין", האין של היש הנברא (בסוד דעת תחתון) והאין של היש האמתי (בסוד דעת עליון).

נוסיף עוד כמה רמזי-דעת בביטוי "ואבא היום אל העין": ראשי התיבות עולים **טוב**, כנ"ל, ואילו סופי התיבות (**א-ס-ל-ן**) עולים 121, 11 (**טב**) ברבוע – שהוא **טוב** ברבוע פרטי (**ט** ברבוע, **ז** ברבוע, **ב** ברבוע). שאר האותיות – אמצעי התיבות – עולים **ידיעה** (גם קשור לדעת).

בכל פרשה^{כב}. בפעם הראשונה – המלמדת על מהותו של השם – יוצא שם **אהוה**, כסדרו, מראשי התיבות בפסוק הראשון בתורה, "את השמים ואת הארץ"^{כט}. בצירוף כאן, **והאה**, "ואת הארץ" קודם ל"את השמים" – הארץ קפצה והגיעה לשמים... הצירוף המקביל בשם הוי' הוא **והיה**, וזה לפני י-ה. כתוב "אין והיה אלא לשון שמחה"^ל וגם "אין והיה אלא מיד"^{לא} – גם שמחה וגם מיד, 'משיח נאו', אותו ענין של "ואבא היום אל העין" ו"היום אם בקלו תשמעו".

שם הדעת

בהקבלה של השמות הקדושים לספירות שם אהוה הוא השם של ספירת הדעת^{לב}. אנחנו

יוצאים מל"ג בעומר, מי בחכמי הזהר מכוון כנגד ספירת הדעת? כאשר רשב"י מסדר את תלמידיו באידירא לפי הספירות^{לג}, איפה הוא עצמו נמצא? הייתי חושב שאולי הוא יהיה בכתו, מעל כולם, אבל הוא בספירת הדעת.

יש צדיקים שנקראים על שם אביהם, כמו משה רבינו ודוד המלך – שבסוד הנשמה והגוף של המשיח^{לד} – שנקראים "בן עמרם"^{לה} ו"בן

בצירוף כאן, והאה, "ואת הארץ" קודם ל"את השמים" – הארץ קפצה והגיעה לשמים...

לו שמואלא כ, כדלא; כב, דט; כה, י; דהיא יב, יט. סנהדרין קב, א ועוד.

לז בראשית רבה עט, ו – וכך עמא דבר.

לח הקדמת לקו"מ ("לכו חזו").

לט דברים לא, כא.

מ שער הגלגלים הקדמה כו.

מא זהר ח"ג קכח, א (ואילו על הדור הקודם, דורו של ר"ע, אמר שם רשב"י "הוי' שמעתי שמעך יראתי", התם יאות הוי' למהוי דחיל").

כח כמבואר באורך ובפירוט בספר אור הגנוז למהרי"ל מאניפולי.

כט בראשית א, א. ז"ח (מדרש הנעלם) ז, ב.

ל ע"פ בראשית רבה מב, ג.

לא ספרי ראה ג; כי תבוא א.

לב פע"ח שער ק"ש פכ"ה.

לג קול ברמה (ח, ב). ניצוץ אורות על זהר שם.

לד ראה לב לדעת "פרק בעבודת ה'" הערה ג וביאור ג.

לה שבת פט, א. סוטה לה, א. סנהדרין פב, א.

המדור מוקדש לרפואת והצלחת
מלכה אסתר בת אפרת תחי'

אהבת שלום

פרשת חיי־שרה

תמר וארז

בכל פעם, וזו היא בחינת כארז בלבנון ישגה. ועל פי זה יש לפרש הכוונה מה דאיתא בסידור האר"ז^ל (לרבי קאפיל) ישגה גימטריא שד"י עם האותיות והכולל. כי שד"י מורה על הסתפקות כנודע (חגיגה יב, א), והכוונה כנ"ל שהצדיק העוסק בעבודת השי"ת ומתגדל בכל פעם, צריך לאחוז במדת ההסתפקות בכדי להשפיע להעולם. שאם ירצה לעלות, אזי יהיה בלי שיעור וגבול ולא יוכל להשפיע לעולם. ועל כן צריך לאחוז החבל בתרין ראשין, פעם כך ופעם כך, וזו היא בחינת הסתפקות, בחינת שד"י המורה על הסתפקות.

וזהו הראשי תיבות של ויהיו חיי שרה בגימטריא שד"י, לרמוז ששרה אמנו ע"ה עבדה כל ימיה את השי"ת בבחינה זו, במדת ההסתפקות, בחינת שד"י המורה להסתפקות כנ"ל וד"ל.

רצוא ושוב

"צדיק פתמך יפחך פארוז פלבנון ישגה". יש צדיק שהוא כמו תמר, פורח ועושה פירות (מהפּרַח נעשה פּרִי), משפיע לעולם ועוסק בטובת ישראל, מוכיח ומחזיר למוטב וממתיק את הדינים מישראל (מחיה פּר דינים, אותיות יפּרַח). ויש צדיק שהוא כארז בלבנון, עולה בעצמו תמיד ("ישגה").

שני הצדיקים יכולים וצריכים להתכלל בצדיק אחד, "לאחוז החבל בשני ראשים", לפעמים להשפיע ולעסוק בטובת ישראל,

ויהיו חיי שרה מאה שנה ונעשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה.^כ

ויהיו חיי שרה, הראשי תיבות בגימטריא שד"י. להבין זה, יש לפרש על דרך זה, דהנה כתיב (תהלים צב, יג) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, ואיתא (צוואת הריב"ש אות קכה) בשם הבעל שם טוב, דזה קאי על שני מיני צדיקים, האחד עושה פירות והיינו שהוא מוכיח להעולם ומחזירם למוטב, וזו נקראת פריחה שעושה פירות. והצדיק השני הוא כארז בלבנון ישגה. פירוש שאינו עוסק תמיד רק בעבודת השי"ת, ומתגדל בכל פעם והולך מדרגא לדרגא, עיין שם. או יאמר צדיק כתמר יפרח, פירוש יפרח הם אותיות פר חי, ורצונו לומר שהצדיק הוא מחיה פ"ר הדינים וממתיקם, על דרך המבואר אצלנו בפרשת נח בפסוק עשה לך תיבת עצי גפר, עיין שם.

ויש לפרש דהיינו הך, כי צדיק שעוסק תמיד לטובת ישראל להוכיחם ולהחזירם למוטב, הוא עוסק תמיד להמתיק הדינים והגבורות מעל ישראל.

או יאמר צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, קאי על צדיק אחד, שלפעמים הוא עוסק בטובת ישראל להחזירם למוטב ולהמתיק הדינים מעליהם, וזו היא בחינת כתמר יפרח כנ"ל. ולפעמים הוא עוסק רק בעבודת השי"ת ומתגדל

נערך על ידי יוסף פלאי לפי רשימת הרב.

א בראשית כג, א.

הו' בשמחה" (ד פעמים יראה, כמבואר במקום אחר) = ב פעמים 432 (ההפרש בין ארז לתמר כמו שיתבאר).

והנה ארז = יצחק. כלומר, כל תקופת העליות של שרה, בבחינת ארז בלבנון, היא כדי לזכות בסוף ללידת יצחק, עליה צורך ירידה והולדה. לבסוף, אחרי לז שנים בהן היתה שרה בבחינת תמר, משפיעה, אזי "פרחה נשמתה" כששמעה על עקידת יצחק, והתקיים בה "צדיק כתמר יפרח [פרחה נשמתה]".

ורמזים: תמר ארז = 848 = ב פעמים משיח בן דוד (הערך הממוצע). ההפרש בין ארז ל-תמר = 432 = בן פרצי, הוא משיח בן דוד. תמר בתורה כשם פרטי היא תמר כלת יהודה ואשתו, שמסרה את נפשה להוליד ממנו, וזכתה לפרץ וורח נוטריקון יפרח (ומפרץ יצא משיח בן דוד, בן פרצי), סוד בידור רפח ניצוצות הקדושה. התבאר ששרה היתה 90 שנה בבחינת ארז ו-37 שנה בבחינת תמר, והנה 90 פעמים ארז ועוד 37 פעמים תמר = 50 פעמים תמר ארז = 100 פעמים משיח בן דוד!

השפיע והקבל

בתורה הבאה (ד"ה "ואברהם זקן"), עוסק האהבת שלום ביחס בין המשפיע למקבל, כמו רב ותלמיד, עשיר ועני, זכר ונקבה, ומבאר שיש התכללות ביניהם, כל אחד הוא גם משפיע וגם מקבל: דהנה הרב והתלמיד הרב הוא משפיע והתלמיד הוא מקבל. והנה ידוע שהמשפיע רוצה מאוד להשפיע להמקבל, על דרך אמרם ז"ל [פסחים קיב, א] יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק. והנה אם המקבל מטה אזנו לקבל דברי הרב המשפיע, אזי יש לרב תענוג גדול מאוד מזה, נמצא שהרב המשפיע הוא בחינת מקבל גם

1 תמר ארז בהכאה פרטית = 9800, ב פעמים 4900, ע ברבוע. כתמר ארז בהכאה פרטית = 10200 = מאה (גיל אברהם בהולדת יצחק) פעמים אמונה, "והאמן בה". צדיק כתמר יפרח ארז בלבנון ישגה = 1848, 42 פעמים 44, חג המצות חג השבעות חג הסכות, הו' מלך הו' מלך הו' ימלך לעלם ועד במילוי.

כתמר, ולפעמים לעסוק בעבודת ה', כארז. "רצוא ושוב" – רצוא כארז העולה למעלה, ושוב כתמר הנותן פירות ומשפיע למטה. הכח לכלול-לחבר את שתי התנועות הוא סוד שם ש-די, "שאמר לעולמו די". ה"רצוא" מטבעו שואף לעליה אחר עליה עד אין סוף, ואילו שם ש-די עוצר ומגביל את העליות במדת ההסתפקות³ (בדרך כלל מדת ההסתפקות היא להסתפק במועט בענייני העולם הזה, ואילו בקדושה אין להסתפק במועט. אך כאן יש מדת ההסתפקות גם להגביל את העליה בקדושה). שם ש-די עוצר את העליה כדי לשנות כיוון לירידה לצורך המשכה והשפעה לישראל.

שני חיי שרה

הכל רמוז בשרה אמנו שעבדה את ה' בבחינה זו, "ויהיו חיי שרה"⁴ ר"ת בגימטריא ש-די⁵, וכן ש-די מתחלף בש-די, שמה הראשון של שרה (כמו שבקבורת שרה נאמר הרבה פעמים שדה⁶). והנה חיי שרה נחלקו לשנים: צ שנה עד לידת יצחק, ו-לז שנה מלידת יצחק, כרמוז ב"ויהיו חיי שרה", ויהיו (= לז) שנים היו שנותיה הטובות מאז הולדת יצחק. בתשעים השנים הראשונות היתה שרה רק בבחינת "ארז בלבנון", עולה למעלה ואינה יולדת, וב-לז השנים האחרונות היתה גם בבחינת תמר – והתכללות זו היא עיקר חייה, "ויהיו חיי שרה"!

מאז לידת יצחק (לשון צחוק ושמחה) היתה שרה "אם הבנים שמחה", והנה צדיק כתמר = שמחה במילוי (שין מס חית הא) = "עבדו את

ב מדת ההסתפקות = 1500, שם הו' בהכאה (י פעמים ה פעמים ו פעמים ה).

ג ויהיו חיי שרה = ל פעמים חוה. שני חיי שרה = 47 פעמים חוה. יחד מדל פעמים חוה – שרה היא התיקון השלם של שרש נשמת (מזל) חוה. שרה חוה = 524 = חן במילוי. שרי חוה = חיה ברבוע, תענוג.

ד שאר האותיות ויהיו חיי שרה = אהרן, בחינת אהבה רבה. שרה שדי = 819, אחדות פשוטה, פירמדה אחד, דעת משה, ימות המשיח, דוד מלך ישראל חי וקים. שרה שדי במילוי = 1690 = הו' פעמים אדני.

ה ראה מעין גנים פרשתנו.

ושמאל, ובפרצוף 'עתיק יומין' הדכורא והנוקבא הם פנים ואחור).

הלבנה צריכה למעט את עצמה, דהיינו לנהוג במדת השפלות (פנימיות המלכות, בחינת לבנה). והרמז: **לכי ומעטי את עצמך = שפלות (ד פעמים צדיק, ממוצע כל תבה)!** דווקא משפלות זו אפשר להתעלות עד אין סוף (עד שרש המלכות ברדל"א, אמונה פשוטה) ובכך לתקן את החטא ולחזור להיות שוים בקומתם.

לענייננו: המשפיע הוא התמר והמקבל הוא הארוז, וכשם ששניהם מתחברים בצדיק אחד (כמו בתורה הקודמת) כך יש ביניהם זיווג של זכר ונקבה (ומהם נולד משיח בן דוד כנ"ל).

כן, כי הוא מקבל תענוג מהתלמיד, והתלמיד הוא [גם כן] בחינת משפיע, שהוא משפיע תענוג זה להרב. וזהו שאמרו [ויקרא רבה לד, י] יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית.

ומבאר שם בסוד החמה והלבנה, משפיע ומקבל. הלבנה קטרגה ונאמר לה "לכי ומעטי את עצמך", אך בראש חדש מתוקן חטא הלבנה ואז חוזר המצב של "שוים בקומתם" כמו קודם החטא כאשר "כתר אחד לשניהם". במושגי הקבלה: דווקא בפרצופי הכתר הדכורא והנוקבא כלולים יחד בפרצוף אחד (כאשר בפרצוף 'אריך אנפין' הדכורא והנוקבא הם ימין

548 | י"ט מרחשון תשפ"ג

ניגון

מהיר ועליז

4

8

12 *D.C.*

תפלת העבד

לתפלת אברהם. והוכיח בחלום על יד המלאך שהוא שליח השם לעזרו – העבד חושב שודאי ה' – על ידי המלאך שלוחו, כדברי אברהם "ישלח מלאכו לפניך" – יעורר את האשה המתאימה לבוא ולשאוב^ב, או יעורר את משפחת אברהם שיכינו לו אשה הגונה^ג.

בת נדיב

והעבד חשב בלבו כי אין עם נדיב כמו משפחת אדוניו. ולכן נדיבות הלב היא הסימן המתאים ביותר. אברהם הוא נדיב, כרמוז בפסוק "נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם"^ד, ורבקה היא "בת נדיב", "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב"^ה. מכאן שרבקה נחשבת כמו בתו של אברהם, "בת נדיב". כך יש לפרש בדברי חז"ל "בת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה", היינו רבקה כלתו כבתו. אברהם התבשר על הולדת רבקה לאחר העקדה, ולפי חז"ל רבקה נולדה אז, והיינו שהיא נולדה בזכות העקדה – ונמצא שאברהם 'הוליד' את רבקה כשעמד בנסיון העקדה (גם שרה אמנו 'ילדה' את רבקה, שהרי בשעת העקדה הסתלקה שרה ובזכות עלייתה ירדה נשמת רבקה, וכן יצחק אבינו פרח נשמתו בעקדה והיה בגן עדן שלש שנים וחזר לשאת את רבקה. השייכות של

וְהָיָה הַנֶּעֱרָךְ אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיָהּ הֵטִי נָא כַּדָּף וְאֶשְׁתָּהּ וְאִמְרָהּ שְׁתַּהּ וְגַם גְּמִלְיָהּ אֲשַׁקֶּה אֶתְּהָ הַכַּחֲתָ לְעִבְדֶּךָ לְיִצְחָק וּבָזָע אֲדַע פִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי.^א

נסמך העבד על תפילת הנביא, שהשם ענהו, והוכיח בחלום על יד המלאך שהוא שליח השם לעזרו. והעבד חשב בלבו כי אין עם נדיב כמו משפחת אדוניו. ורבים יתמהו באמרם שלא שאל כהוגן. ולא ידעתי למה, כי אילו היתה נערה אחרת שתשקוהו ותשקה לגמליו, ומצאה שהיא ממשפחה אחרת, היה עוזב אותה ולא הפסיד כלום, כי ויאמר בת מי את פירוש, וכבר אמר לה קודם שיתן לה כלום, וכן אמר ואשאל אותה ואשים הנזם, וכלל הדבר שהתפלל לשם שיוכיח אחת ממשפחת אדוניו. וההוכחה שתעשה דרך מוסר, כמו בת נדיב, והשם שמע תפלתו. ודרך יהונתן אחרת.

נסמך העבד על תפלת הנביא. אברהם אמר "ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם... הוּא יִשְׁלַח מְלָאָכוּ לְפָנָי וְלִקְחָתָ אִשָּׁה לְבְנֵי מִשְׁעָם", ופירש ראב"ע שזו תפלה ולא נבואה, וכאן העבד מסתמך על תפלת אברהם וגם מתפלל בעצמו: יהי רצון שבדרך זו ה' יוכיח־יברר את האשה הראויה ליצחק, שהיא באמת ממשפחת אברהם, ובזה תעשה חסד עם אברהם.

שהשם ענהו – העבד בטוח שה' כבר ענה

ב ר' ישעיה בן מאיר. הואיל משה.

ג אהל יוסף.

ד תהלים מז, י.

ה שיר השירים ז, ב.

נערך ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב.

א בראשית כד, יד.

בין ניחוש לניחוש

הראב"ע כדרכו אינו חושש לחלוק על חז"ל (בדבר שאינו נוגע להלכה אלא לפירוש הכתובים), ולדעתו אין כאן ניחוש או מעשה שלא כהוגן, כי הכל בדרך תפלה (וראה ספורנו המפרש כראב"ע ומסביר שאין זה סותר את דברי הגמרא).

בעניין הניחוש יש כמה שיטות להלכה¹. בכללות, מוסכם שיש ניחוש אסור ויש ניחוש המותר, אלא שצריך לדייק ולהבחין ביניהם. הניחוש האסור קשור לכישוף ונוגע לענייני עבודה זרה, ואילו הניחוש המותר שנהגו בו הצדיקים (וממילא משמע שיש ניחוש הרצוי) הוא ביטוי של אמונה בה', כאליעזר הבטוח בתפלת אברהם ויודע שמן השמים יזווגו אשה הוגנת ליצחק. הניחוש האסור קשור לנחש הקדמוני. אך **נחש** = **משיח**, והוא הניחוש המותר והרצוי, הרואה את השגחת ה' לפניו. ממילא יש לומר שניחוש האסור הוא בבחינת 'משיח שקר' (המפתה אותנו ללכת אחריו בסימנים שונים ומשונים), וניחוש המותר הוא משיח אמת.

מהגמרא נראה שאליעזר חטא בניחוש האסור, ושאל שלא כהוגן, ואילו הראב"ע מצדיק אותו. הבדל דומה מצאנו במקומות נוספים: על נח יש מרבתינו שדורשים לגנאי ואילו ראב"ע מפרש בפשטות "צדיק בדרכיו, תמים בלב". ועל מלכי צדק אמרו חז"ל שחטא בכך שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום, ואילו ראב"ע מצדיק אותו ("כהוגן דבר ויפה עשה"). יש לומר שחז"ל רוצים לעשות הבדלה בין קדושת ישראל למי שאינו ישראל (אליעזר העבד ומלכי צדק בן נח, אע"פ שהוא צדיק), ואילו רבי אברהם בן עזרא הוא כמדת אברהם אבינו, "אב המון גוים", הנוהג במדת החסד ומלמד זכות על כולם. אכן, דווקא אחרי ההבדלה של חז"ל ניתן להגיע להמתקה של ראב"ע.

רבקה לאברהם ויצחק רמוזה בשמה: אותיות **רבה מאברהם**, אמצע שמו, ואות **ק** סוף יצחק).

הניחוש

רבים יתמהו באמרם שלא שאל כהוגן. נאמר בגמרא² שאליעזר שאל שלא כהוגן, וכן "כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש"³. משמע שאליעזר עשה 'ניחוש' גמור, כלומר, תלה במקרה שלפניו והחליט שהנערה שתסכים לשאוב תהיה אשה ליצחק, בלא תנאי נוסף. וכן נתן את התכשיטים לפני ששמע שהיא ממשפחת אברהם, "ויקח האיש נזם זהב... ושני צמידים על ידיה... ויאמר בת מי את". ובכל זה עבר על איסור "לא תנחשו".

על כך משיב ראב"ע שהעבד עשה כהוגן, כי לא התכוון לסמוך לגמרי על הסימן ואם יתברר שהנערה איננה ממשפחת אברהם לא יקח אותה! ולגבי התכשיטים – באמת נתנם רק לאחר ששאל אותה, כמו שנאמר בהמשך "ואשאל אותה ואמר בת מי את... ואשים הנזם על אפה והצמידים על ידיה". ומה שכתוב "ויקח האיש נזם זהב... ויאמר בת מי את" צריך לפרש: וכבר אמר קודם לכן.

בכל זה מודגש הבטול של אליעזר לאברהם: אליעזר "נסמך על תפלת הנביא", ובטוח שה' ענה לאברהם. והנה בכל העניין כתוב רק "העבד", ולא כתוב שמו – לומר שכאן היה בטל בתכלית לאברהם והיה רק "העבד"! כיוצא בזה מפרש ה'אהבת שלום': אליעזר ידע מהסודות של אברהם, שהרי היה "דולה ומשקה מתורת רבו", וכאן בשעת תפלתו על רבקה היו לו כוונות גדולות, ולכן חשש שלא יחשוב שהוא פעל בעצמו על ידי תפלתו וכוונתו, וזה שאמר "ובה אדע כי עשית חסד עם אדני" – הכל בזכות אברהם ולא "כחי ועצם ידי".

1 תענית ד, א.
2 חולין צה, ב.

3 הלכות עבודה זרה פ"א ה"ד.

הסיפור החסידי

רבינו יונה | בעל שערי תשובה

רבינו יונה החסיד נולד בעיר גירונה שבספרד, לערך בשנת ד'תתקס. בצעירותו למד אצל רבי שלמה מן ההר בעת שהלה שהה בברצלונה, ובהמשך למד אצל רבי משה ורבי שמואל בני שניאור מבעלי התוספות. בשנת ה'ד' חזר לספרד ומונה לרב בטולדו לאחר פטירת הרמ"ה. הקים ישיבה בברצלונה, שם לימד בין השאר את הרשב"א. היה ממתנגדי הרמב"ם ויחד עם רבו החרימו את ספריו של הרמב"ם מורה נבוכים וספר המדע. דבר שגרם לפולמוס קשה בעם היהודי באותה תקופה בו השתתפו בין היתר הרד"ק, הרמב"ן ועוד מגדולי הדור. אחת מההשלכות הקשות של הפולמוס היא שרפת ספרי הרמב"ם על ידי הנוצרים, דבר זה אף הוביל מאוחר יותר לשרפת התלמוד. רבי הלל, תלמיד רבינו יונה, מעיד כי לאחר שראה רבינו יונה את תוצאות המחלוקת התחרט על מעשיו וחזר בתשובה, וכחלק מתשובתו כתב את ספר שערי תשובה. במסעו לארץ ישראל שוכנע על ידי קהילת טולדו לשהות בה לזמן מה, ושם נסתלק ונטמן בכ"ח בחשוון שנת ה'כ"ד.

הוא מקרא ומסורות...
ואכן, הקשר בין רבינו יונה והרמב"ן ז"ל, היה נפלא והדוק ביותר. מלבד שהיו בני דודים, גם התקשרו ביניהם בקשרי שידוכין – כאשר רבי שלמה בנו של הרמב"ן נשא לאשה את בת רבינו יונה.

בעניין זה מאירה לנגד עינינו תשובתו המעניינת של הרשב"ש [רבי שלמה בן רבי שמעון – התשב"ץ], בה הוא מספר שזמן קצר לאחר פטירתו של רבינו יונה נולד לו נכד, אצל חתנו רבי שלמה בן הרמב"ן. כפי הנהוג בקהילות הספרדים, היה צריך הבן להיקרא "משה", על שם זקנו אבי אביו שעודנו בחיים, אבל למרות המנהג, ציווה הרמב"ן ז"ל לתת לרך הנולד את השם "יונה", על שם זקנו אבי אמו שזה עתה שקעה שמשו בעלמא הדין, ויהיה בכך משום "זרח השמש ובא השמש". כוונתו של הרמב"ן היתה לדברי חז"ל בימא: "אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו. שנאמר: 'זרח

באגרת שכתב תלמיד רבינו יונה, רבי הלל, מתואר כי רבינו יונה התנגד בחריפות לחקירת הרמב"ם ב'מורה נבוכים', ואף פעל להחרים את ספריו. אך לאחר שנראו תוצאות המחלוקת החריפה, כאשר בעקבות המחלוקת שרפו הנוצרים את ספרי הרמב"ם, התחרט על כך מאוד – ואף הביע רצון לנסוע לארץ ישראל, בכדי להשתטח על קבר הרמב"ם ולבקש מחילה. כשהיה כבר בדרכו לשם, עיכבו אותו אנשי קהילת ברצלונה ובקשוהו להיות רב בעירם, והוא ייסד בה ישיבה שמתלמידיה יצאו מנהיגי הדור שאחריו. לאחר מכן המשיך לטולדו ושם נשנתה הבקשה, אך הוא התנה זאת בכך שיישאר לא יותר משנה או שנתיים. בתוך אותם שנתיים נפטר רבינו, והרמב"ן שהעריצו קונן עליו מרות: "הרב יונה אבי מדות הוא יחיד בטהרות / הוי חסידות הוי ענוה הוי פרישות ואזהרות / הוי משנה וגמרא,

היטב גישתו נושאת ההפכים: מחד עמד על דעתו בתקיפות, ולא נרתע מול הרמב"ם וסיעתו שחלקו עליו, ומאידך ידע גם למחול על כבודו כאשר נוכח כי המחלוקת יצאה מכלל שליטה. עמידתו על האמת מתאימה מאוד לשמו – יונה – מאחר והוא מזכיר שני אישים מרכזיים בתנ"ך: יונה בן אמיטי הנביא, ונח ששילח את היונה מן התיבה. כיונה הנו "בן אמיטי", נולד מן האמת הצרופה, וכנח הוא איש חן – חן בעיני ה' שהוא החן האמיתי, היפוכו של "שקר החן" שבמשלי (גם יום הסתלקותו, כ"ח חשוון, הוא היום החן מתחילת השנה).

דמיונו לנח מתבטא גם בעיתוי המדויק של שנות חייו: רבינו יונה חי בתפר שבין האלף החמישי והשישי, המקבילים למידות הוד ויסוד. והנה, ההוד, שפנימיותה תמימות, והיסוד, שענינה צדקות, שתיהן משבחו של נח: "איש צדיק תמים". זאת ועוד: כיונה ששלח נח, גם הוא לא מצא מנוח לכף רגלו ונפטר בעודו בדרך. הוא מסר שוב ושוב למען כלל ישראל את תשוקתו לחונן את עפר הארץ, כדי להדריך וללמד תורה את הזקוקים לכך. יונה הנביא נשלח בשליחות אלוקית לחו"ל דווקא, וגם רבינו יונה הכיר כי שליחותו כמלמד תורה קודמת לשאיפתו לעלות ארצה. הוא מלמד במסירותו את כולנו כיצד לקיים "מאך דא ארץ ישראל [עשה כאן ארץ ישראל]" ואפילו קברו שבחו"ל נתקדש בוודאי בקדושתה.

השמש ובא השמש'. עד שלא כבתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי..."
בסיום תשובת הרשב"ש הוא מספר שאכן אותו הילד, יונה נכד הרמב"ן, זרחה שמשו עד שהיה לגדול בישראל. ובלשונו: "וכן היה, דנפק מניה גברא רבה והיה רב וגדול בישראל".
[ע"פ זכרונם לברכה]

רבינו יונה היה מגדולי החכמים בדורו, ואיחד בדמותו ותורתו ניגודים רבים: במוצאו ובדרך לימודו היה ספרדי, אך ניכרת בו גם השפעתם של בעלי התוספות מצרפת, שחלקם היו מוריו מספר שנים וחלקם מביאים דברים בשמו. גם את המוסר וההלכה הוא בולל זה בזה לבלי התה, כשחיבוריו במוסר רצופים הלכות וחיבוריו בגמרא מלאים הדרכות בעבודת ה'. מסיבה זו התחבבו ספריו על כל זרמי היהדות, כשחסידיים ומתנגדים הוגים בהם בתענוג.

רבינו יונה אף כינה את ספרו "שער היראה", ובחר בשם זה למרות שמרבית הספר עוסק בענייני הלכה שונים. יש בכך ביטוי לתפיסתו, כי היראה היא ראשית עבודת ה' ותכליתה – גם בחלק הנגלה שבתורה. רמז נאה מצוי בקינתו של הרמב"ן, המכנה אותו "הרב יונה", ביטוי זה עולה בגימטריא: "אור [=הרב] הגנוז [=יונה]", האור המתגלה ללומדים תורה לשמה, על מנת לקיימה ולהחדירה בלב. גם בקורות הפולמוס עם הרמב"ם ניכרת

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

דרך נכונה בעבודת ה'

בעבודת השליחות לקירוב יהודים הרבה פעמים עולה לי השאלה: עד כמה אני מכוון אנשים דווקא לדרך שלי, שבעיני היא הכי מכוונת ואמתית - במקרה שלי, דרך חב"ד - או שתפקידי לפתוח לפני המקורב מגוון של דרכים שקיימות ביהדות הנאמנה, כאשר מצדי העיקר הוא פשוט שהוא יקיים תורה ומצוות?
אפשר לשאול באופן יותר כללי: האם יש דרך שהיא הנכונה ביותר (בחי' יושר), וכולם צריכים ללכת ולהתחבר לדרך זו ביהדות או שיש מקום לכל הדרכים (בחי' עיגולים) וכל אחד הולך בדרך שהוא מתחבר ומזדהה עמה?

מענה:

מצד היושר (תרתי משמע) על המוכר להמציא לקונה את הסחורה שהיא הכי איכותית בעיניו. זה לא אומר שהמוכר יותר טוב מהקונה, רק שלמוכר יש - בהשגחה פרטית - את הסחורה הכי טובה למכור. לכן עליו להתמקד בעיקר בסחורה זו וגם לפרסם אותה כסחורה הכי טובה. אכן אם המוכר נוכח לדעת שהקונה זקוק לסחורה

אחרת, אזי לטובת הקונה, מתוך אהבת ישראל, הוא יכול להציג לקונה סחורה שונה, תוך כדי הסבר שזו אמנם לא הסחורה הכי משובחת שלו, אבל גם היא כמובן טובה מאד [אחרת לא הייתי מחזיק אותה בחנות בכלל...].

האריז"ל מסביר שהיחס בין יושר לעיגולים הוא רוח (מדות) ונפש (מעשה). מצד העיגולים העיקר הוא שמירת התורה והמצוות בפועל ממש, במעשה, ומעבר לכך הכל שוה. מצד היושר, העבודה מתוך רגש, יש דרכים שונות (שש מדות הלב), עם הבחנה ביניהם והעדפה של "דרך ישרה שיבור לו האדם". אמנם יש מעלה גם בעיגולים וגם ביושר, אך בעיקר צריכים להשתייך אל (ולהזדהות עם) היושר, זהו עיקר ענינו של עולם התיקון. בפרט אמורים הדברים כלפי שליח, בסוד "שלוחו של אדם כמותו", בסוד "אדם ישר", יושר.

רוצה כבר להיות בריא

כבר כמה שנים שאני סובל ממצב בריאותי קשה, כשרק

לאחרונה הצליחו לאבחן את סיבתו, ולגלות שאין כל כך מה לעשות, אלא רק לחכות להטבת המצב בע"ה. לצערי הרב, בינתיים המצב גם לא מאפשר לי להתחתן. מבחינתי, עשיתי את כל ההשתדלות האפשרית, עם כל האמונה והבטחון בה'. אני מודה לה' על כל מה שהיה, גם כשאני מבין את הטוב והרחמים הטמונים בהשגחתו, אבל אין בי יותר כוחות למצב הזה! אני כבר כל כך רוצה פשוט להיות בריא!
אבקש את תפלת הרב וברכתו, כ"צדיק גוזר והקב"ה מקיים", להחלמה מלאה ומהירה.

מענה:

הנני לברך אותך שהשי"ת ישפיע לך בריאות נכונה ומלאה בגוף ובנפש שתוכל בקרוב להקים בית נאמן בישראל בשמחה ובטוב לבב מרב כל בגו"ד ושתזכה לזכות את הרבים באמונה ובטחון ותקוה בה' אחד יחיד ומיוחד. כל יום ויום מהחיים מתחיל מ"מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך". חוץ מהאמירה בבקר, טוב להתבונן בזה כל שעות היממה - ככל

דאָס פּאַפּעל פֿאַר אונדז

שהרגשתי כּף היטה כּשמשלם הביא
לפּתה גמבוי חדש ומשכלל, בדיוק מהסוג
עליו תמיד חלמתי. אז נכון, אני יודע
שאין לי סבה אמיתית לקנא, שקנאה
היא מדה רעה ושעלי תמיד להסתפק
במה שיש לי ולשמח בו, ובכל זאת
לא אשקר לעצמי – כּף היא ההרגשה
בלב. פּמובן, אני לא רוצה שאחרים
ידעו מכּף ולכן משתדל מאד להסתיר
את מה שאני מרגיש בלב. השיטה שלי
היא לפנות לעסוק אחר ולהעמיד פנים
שכלל לא אכפת לי. בדרך כלל זה עובד
לי. אף אחד לא שם לב, ולאחר כּמה זמן
גם אני שוכח מכל הענין.

אבל הפעם קרה אחרת: בדיוק ברגע
שהתחלתי להפנות את הגב נגש אלי
אחד הילדים ולחש לי באזן בעקיפה:

שלום ילדים!

אני רוצה לשתף אתכם באיזו חוויה
שהייתה לי, שלמדתי ממנה המון על
עצמי, על חברים שלי ועל הקשר
שלי אתם. לא רק היום, אבל במיוחד
בימים אלו טוב וכדאי שנתחזק כלנו
באהבת ישראל, ולכן נראה לי שמה
שלמדתי יהיה לנו לתועלת. בדרך כלל
אני משתדל להיות מאלו ששמחים
בחלקם. מה שיש לי – יש לי, ומה
שלא – פנאקה שלא צריה להיות שלי.
אבל לא תמיד זה מצליח לי...

א' אַפּפּע פּאַפּעל?

לפעמים בכל זאת זה קורה לי –
אני מרגיש בלב קנאה. הפעם האחרונה
לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

טוב וכך תעלה מחיל אל חיל
תמיד עד לגילוי אור הגאולה
השלמה על ידי משיח צדקנו
תכף ומיד ממש!

בשמחה" (פרק ק בתהלים, טוב
לומר פרק זה תמיד...)
שתבשר בשורות טובות שאתה
כבר מתחיל להרגיש יותר ויותר

שמודים לה' באמת כך השי"ת
משפיע אין סוף ברכות וישועות
בגו"ה העיקר – הודיה ושמחה,
"מזמור לתודה... עבדו את ה'

לרעה כּמוֹךְ, אֵלָא שֶׁהוּא בְּחַר לִמְרֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַשְּׁלִילָה, בְּאַרְמִית: "דְּעֵלָךְ סְנֵי לְחַבְרָךְ לֹא תַעֲבִיד" – מָה שֶׁשְּׁנוּא עֲלֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה לְחַבְרָךְ. הַרְבֵּה פְּעָמִים כְּאַשֶׁר אֹמְרִים רַעִיוֹן בְּדֶרֶךְ הַשְּׁלִילָה הוּא נִשְׁמַע הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּרוּר.

אַתֶּם יוֹדְעִים מִי מְפִיד הַכִּי טוֹב אֶת הַחֲסֵרוֹנוֹת שְׁלֵנוֹ? אֲנַחְנוּ עֲצָמְנוּ. אַחֲרֵים יְכוּלִים לְחַשֵּׁב עֲלֵינוּ כֹּל מִיַּי דְּבָרִים, אָבֵל רַק אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים 'בְּפָנִים' וְיֹדְעִים אֶת כָּל הַסּוּדוֹת. בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אֲנַחְנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְהַבְלִיט אֶת הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שְׁלֵנוּ וְאֵלוֹ אֶת הַחֲסֵרוֹנוֹת שְׁלֵנוּ לְהַחֲבִיא וְלְהַסְתִּיר. אֲנַחְנוּ אֹמְרִים לְעַצְמָנוּ: "נְכוּן, יֵשׁ לָנוּ עוֹד מָה לְתַקּוֹ, אָבֵל זֶה לֹא הָעֵקֶר אֲצִלָּנוּ. הַמְדוּת הַטּוֹבוֹת וְהַמְעֻשִׂים הַטּוֹבִים שְׁלֵנוּ – הֵם הָעֵקֶר".

וְמָה הָאָדָם הַכִּי שׁוֹנֵא? שְׂבָאִים וְאֹמְרִים לוֹ הַפּוֹךְ, שְׁמַגְלִים אֶת הַחֲסֵרוֹנוֹת שְׁלֵי בַחוּץ וְאֹמְרִים שֶׁהֵם הָעֵקֶר אֲצִלִּי. בָּא הַלֵּל הַזֶּקֶן וְאֹמֵר לְאוֹתוֹ נְכָרִי: יְסוּד הַתּוֹרָה כְּלָה הוּא לְהַפִּיךְ אֶת הַסֵּדֶר. אֶת גְּלוּי הַחֲסֵרוֹנוֹת תִּשְׁאִיר לְעַצְמָךְ, לְזִמְן בּוֹ אֶתָּה חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וּמִתְקַן אֶת הַמְעֻשִׂים שְׁלֵךְ. אֲצִל הַחֲבֵר תִּנְהַג הַפּוֹךְ – תַּחֲמִיא לּוֹ, תִּפְרָג לּוֹ, תִּרְאֶה אֶת הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים שְׁלוֹ. מִהַחֲסֵרוֹנוֹת שְׁלוֹ תִתְעַלֵּם כְּרַגַּע.

יִסוּד פִּתְוָרָה כְּפֵה

מָה עֲשִׂינוּ כְּאֵן? הַצְּלַחְנוּ לְהַסְתִּיב עַל הַחֲבֵר בְּצִוְרָה מִתְקַנָּת, בְּדִיוֹק בְּדֶרֶךְ בְּהַבְּרָה

"רוֹאִים, רוֹאִים שְׂאֵתָה מְקַנָּא...". מָה אֹמֵר לָכֶם? טוֹב שְׂוָה הִיָּה בְּאֵזוֹן וּבְשִׁקְט, כִּי אֲנִי נוֹרָא נִפְגַּעְתִּי. בְּרַגַע הָרְאִשׁוֹן מִמֶּשׁ כְּעַסְתִּי. רְצִיתִי לְצַעֵק עֲלֵיו בְּקוֹל שֶׁהוּא שִׁקְרוֹ, וְשִׁאֲנִי בְּכָלֵל לֹא מְקַנָּא וְזוֹ סֵתָם עֲלִילָה, אָבֵל מִיֵּד הַבְּנִתִּי שְׂוָה לֹא שִׁיָּה. הוּא בְּאֵמֶת צוֹדֵק. מָה, אֲנִי מִלְּאָךְ? נְכוּן שְׂאֲנִי לֹא רוּצָה לְקַנָּא, אָבֵל זֶה רַק הָרְצוֹן. בְּפִעַל בְּאֵמֶת 'צָאוּ לִי הָעֵינִים'... אִז מָה בְּכָל זֹאת הַכְּעִיס אוֹתִי? הַפְּרִיעָה לִי הַדְּרָךְ בְּהַבְּחַר אוֹתוֹ חֲבֵר לְהַצִּיג אֶת הַדְּבָרִים. לְמָה אֶתָּה אֹמֵר עָלַי שְׂאֲנִי קַנָּאִי? אֶתָּה יוֹדֵעַ כְּמָה אֲנִי מִתְאַמֵּץ שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת כְּזֶה? מָה אֶתָּה מְדַבֵּיק עָלַי אֶת הַתּוֹת 'קַנָּאִי'? מָה אֲנִי יוֹתֵר – אֶחָד שְׂמַקְנָא אוֹ אֶחָד שְׂמָאֵד רוּצָה וּמִשְׁתַּדֵּל לְהַתְנַבֵּר עַל קַנָּאָה? אֲנִי כָּל כּוֹן מִתְאַמֵּץ, וְהוּא בְּבֵת אַחַת בָּא וְהוֹפֵךְ אֶת הַתְּמוֹנָה. הוּא כְּאֵלוֹ בָּא וְאֹמֵר: רְזִי, אֶת מִי מְעַנְנוּ מָה שְׂרַצִּית? בְּשִׁבִּילוֹ זֶה בְּכָלֵל לֹא חֲשׁוּב. לְמַעֲשֶׂה, הוּא אֹמֵר לִי שְׂאֲנִי גְרוּעַ פְּעָמִים: פְּעַם אַחַת שְׂאֲנִי בְּכָלֵל לֹא כְּזֶה צְדִיק, שְׂאֲנִי קַנָּאִי כְּמוֹ כָּלֵם, וּבְפִעַם הַשְּׁנִיָּה הוּא מְגַלֵּה שְׂאֲנִי גַם שֶׁחֲקוֹן מְקַצְעִי שְׂמַרְמָה אֶת כָּלֵם וּמְנַסֶּה 'לְשַׁחֵק אוֹתָה' צְדִיק...

עֵל רַגְלָא אַחַת

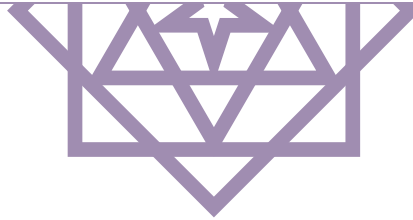
כְּאַשֶׁר הִגִּיעַ אוֹתוֹ נְכָרִי אֵל הַלֵּל הַזֶּקֶן וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהַתְּגַיֵּר וְלִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה כְּלָה עַל רַגְלֵי אַחַת עָנָה לוֹ הַלֵּל בְּמִשְׁפָּט קֶצֶר. הַלֵּל בְּחַר אֶת הַפְּסוּק "וְאֵהֲבַתְּ

לקלל אותנו: "לא הבית און ביעקב ולא
ראה עמל בישראל". ה' פשוט מתעלם
מהם – "ה' אלקיו עמו!"

כאשר בלנו מאחדים מקבל ה' חשק
מיחד לתת לנו מתנות בשפע. איך
חותמים את תפלת עמידה? "ברכנו
אבינו... באור פניך" – כאשר "בלנו
כאחד!"

שנזכה לראות את הטוב אחד בשני!
שבת שלום ומברך!
?5

היינו מאחלים לעצמנו שהוא יסתכל
עלינו. בדרך זו אנו מגלים כי בלנו, כל
היהודים, מאחדים בנשמה אחת. אתם
יודעים מה קורה להורים שרואים את
הילדים משחקים יפה אחד עם השני
במקום לריב? הם מקבלים חשק לתת
לילדים שלהם עוד ועוד מתנות.
מי שנוהג כך מעורר עליו התנהגות
דומה מלמעלה. גם ה' יתברך מפנה את
מבטו ומתמקד רק בדברים הטובים שלו.
ומה עם כל הדברים הלא-טובים? את
זה גלה לנו בלעם הרשע בשעה שנסה

בס"ד

אוחחו כאן בשבילכם
מקשיבים, מחזקים ומתחזקים איתכם!

07-32336239 ☎

בין השעות 08:00 בבוקר ועד 02:00 בלילה

לאור המצב
מכללת תורת הנפש מאויסת!

קו חם

למענה ותמיכה רגשית

מאירימ את הנפש באמן של רחמי ואבא

תורת
הנפש

י"א אניני?
מכללת תורת הנפש
בית ספר לפסיכולוגיה יהודית

אז לאן מתקדמים? עברו כבר שלושים יום מפתחת המלחמה, ונראה ברור שהדבר החשוב ביותר היום לעם בישראל – ובאמת לעולם כולו – הוא לשמוע **קול חדש**. כולם מכריזים ש'מה שהיה הוא לא מה שיהיה' ויש ציפיה לשבירת הקונספציות הישנות וצמאון לתפיסה חדשה. בעת הזו, שיש בה תנודות טקטוניות של המדינה והחברה, קשב ציבורי גדול ונכונות לשיתופי פעולה חדשים, אחריותם של תופסי-התורה לתת לצמאון הזה מענה אמתי – להרוות אותו ב"תורה חדשה" שמאירה את המציאות ב"אור חדש" באמת.

חידוש אמתי יכול לבוא רק מתוך נקודת-היהדות. בארץ ישראל, חיזוק האחוה ההדדית שלנו לא צריך להתבסס על מצוקה משותפת, גורל משותף שאיחד אותנו בכל הגלויות, אלא על תחושת יעוד משותפת – הרגשת העם הנבחר שיש לו מה לומר לעולם כולו. עלינו להתאחד סביב נקודת הרוממות שלנו – בלי להפסיד את השפלות שלנו, המאפשרת לנו להתחבר לזולת ולדאוג לעולם כולו – ומתוכה להשמיע בקול רם בשורה חדשה של גאולה לעם ולעולם. מטרתה הקבועה של חוברת נפלאות היא להשמיע קול חדש ומרענן בלימוד התורה ובהסתכלות על המציאות, והשבוע השיעור הראשון בחוברת – מדברי הרב בכינוס פעילים שנערך ביום ה-30 למלחמה – עוסק בנקודה היסודית הזו.

התוועדות

יום ה'ח"ן

יום הולדת לרב יצחק גינזבורג שליט"א

יום שני ערב ראש חדש כסלו (13.11)
20:00 חסעדת 770 נפר חב"ד

"האר פניך ונושעה"
תהלים פ"א

שידור חי / עזרת נשים

האירוע יתקיים בהתאם להנחיות פקוד העורף באזור השפלה. נא לבדוק ביום האירוע